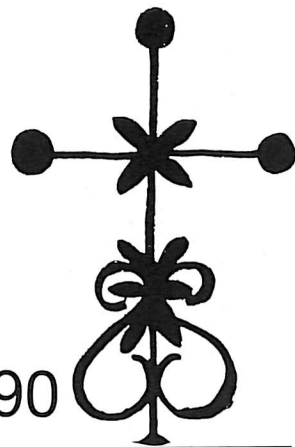

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 1990

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Sankarivainajien muisto.

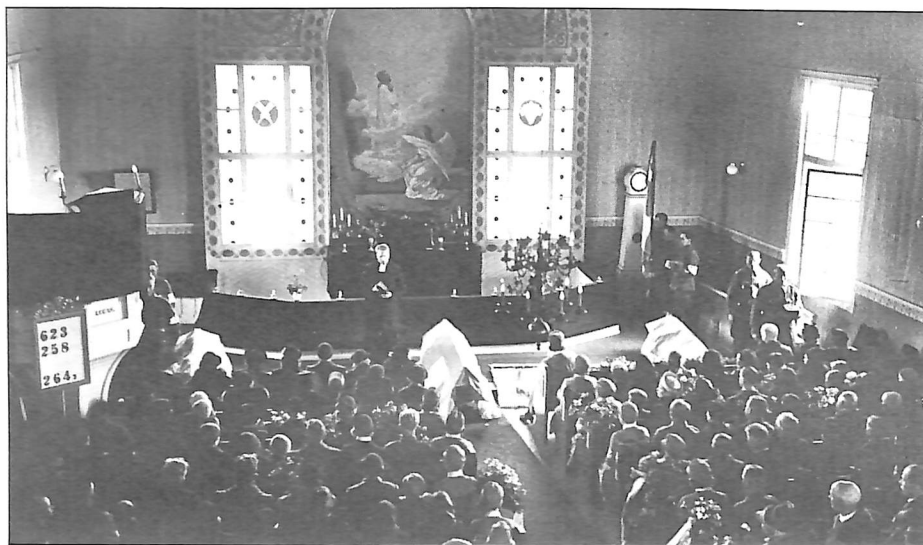
Toukokuun kolmantena sunnuntaina 20. 5. hiljentyivät suomalaiset 50. kerran kunnoittamaan sodissa kaatuneiden muistoa. Juhla oli saanut alkunsa puolustusvoimien ylipäällikön, sotamarsalkka C.G.E. Mannerheimin käskystä. Siinä hän määräsi, että vapaussodan päättymisen muistopäivää toukokuun 16 päivää ei enää vastedes vietetä armeijan lippujuhlanä. Sen sijaan hän määräsi, että toukokuun kolmas sunnuntai omistetaan paitsi Talvisodassa, myös kansalaissodassa molemmilla puolilla kaatuneiden muistolle, myös niiden, jotka virallista määritelmää käyttäen "olivat kaatuneet vakaumuksensa puolesta." Hän antoi käskynsä toivoen Talvisodan aikana saavutetun kansallisen yksimielisyyden ja sovintomielen säilyvän vastedes säröittä, aavistaen tulevien vuosien koettelemusten kysyvän ennenkaikkea yksimielistä ja eheää kansaa.

Yksimielisenä tätä ensimmäistä kaatuneiden muistopäivää, sovinnon ja surunpäivää, oli sankoin joukoin vietetty kautta maan. Kuten edellisessä Tarvas-lehdessä kerrottiin, vietettiin Tarvasjoella vielä kesäkuun 16 päivänä 1940 erityistä talvisodasta palanneiden kotiintulojuhlaa ja kunnioitettiin kaatuneiden muistoa erityisellä suruliputuksella. Nyt viisi vuosikymmentä myöhemmin on uudelleen ja uudelleen palautettu mieliin sodan aikaisia tapahtumia ja muistoja niistä ihmisistä joiden osana oli uhrata henkensä isänmaan ja kodin puolesta. Heistä on myös yhä enemmän kirjoitettu. Monien käsiin kautta on jo kulkenut Tarvasjoen kirjastoista äskeittäin ilmestynyt kirjanen: Antti Juutilaisen "Kersantti Urho Nurmen sotatie", joka kertoo erään tarvasjokelaisen miehen elämän tarinan. Kirjaa myötäillen kerron vähän laajemmin sen taustaa.

Liedonperäntien varren talot kokivat hyvin raskaasti viime sodat. Melkein joka talossa vieraili kuolema tai miehet palasivat sodasta vammautuneina. Palautan mieliin, että tuon seitsemän kilometrin matkalla asuneista kaatuivat ainakin seuraavat 26 sankarivainajaa: Hirsinummeesta Lauri, Virralta Pauli, Vahaniitystä Viljo Rauhalasta Antti ja Aleksi, Nurmelasta Ilmari, Aholta Töykkälän Reino, Koskelta Viljo, Nummilasta Urho, Tapanilta Heikki, Kaunilasta Yrjö. Moikkiselta Harri, Osmalta Aito, Rinneltä Aaro, Puustellista Veikko Löytökorpi, Tammiselta Eino, Lintuselta Eeli, Uudestatuvasta Yrjö, Kylänpäästä Kosken Väinö, Perttulasta Viljo, Mahlamäestä Hannes ja Mäkelän Aarne, Tarmo Heino Arolasta, Nummelan Oiva ja Mauno ja Sato-päästä Sauli. Jokaisesta heistä voisi kertoa elämäntarinan, joka katkesi kenen aivan nuoruudessa, kenen parhaassa miehuudessa, jättäen jälkeensä jäänneille suuren kaipauksen ja surun.

Urho Nurmi, yksi heistä

Urho Johannes Nurmi oli syntynyt 7. 9. 1909 Liedonperän Nummilan Juho Oskari Nurmen ja hänen vai-

Sankarihautajaiset 1940 Tarvasjoen kirkossa. Valok. K. Laaksonen.

monsa Anna Katariinan os. Ristimäki perheeseen sen ensimmäisenä poikana. Sisarusparvessa kasvaminen loi kehittyvään nuoreen mieheen toisten auttamisen halun ja käsityksen yhteishengen merkityksestä. Isän puolelta sukujuuret olivat liedonperäläiset monien sukupolvien ajalta. Äiti taas oli tullut Pöytyältä Isotalon puustelliin palvelukseen yhdessä sisarensa Fiinan kanssa ja täällä löytänyt tulevan miehensä. Sisar taas avioitui Isotalon silloisen tilanhoitajan Hjämar Rönnmarkin kanssa ja kasvatti hänkin suuren lapsiparven maailmalle emännyytensä ohella. Nummila oli Isotalon torppia, kuten suuri osa lähitaloista, jotka itsenäistyivät vapaussodan jälkeen.

Tuon ajan lapset joutuivat töihin voimiensa mukaan jo pienestä pitäen. Vaikka Urho oli jo nuoresta taitava käsittelemään hevosiakin kiinnosti häntä aivan erikoisesti tuon ajan nopea teknillinen kehitys ja uudet koneet. Viisitoista kuukautta kestäneen varusmieskautensa Urho suoritti vuosina 1930-31 Terijoella Polkupyöräpataljoona 1:ssä. Pataljoonan komentajana toimi myöhemmin Talvisodan Suomussalmen taistelujen sankari ev. Hjalmar Siilasvuo. Käytyään aliupseerikoulun hän palasi alikersanttina siviiliin syyskuussa 1931.

Siviilissä kiinnostus koneisiin ja varsinkin autoihin kasvoi ja Urho hakeutui Porvooseen serkkunsa Arvo Niemisen kuorma-auton kuskiksi. Tämä Kallelan Kuukkalan poika oli avioitunut Porvoossa ja ryhtynyt harjoittamaan siellä ammattimaista kuorma-autoliikennettä. Porvoossa Urho tapasi tulevan vaimonsa Kannaksen Uudeltakirkolta kotoisin olevan Mirjam Puupposen, joka työskenteli siellä kassanhoitajana. Häät vietettiin 1936 ja seuraavan vuoden heinäkuun 4. päivänä perheeseen syntyi tyttölapsi, joka sai kasteessa nimekseen Ritva Mirjami.

Perhe asui Porvoon maalaiskunnan Kerkkoon kylässä, jonne Urho Nurmi oli muuttanut itsenäiseksi yrittäjäksi. Hän oli ostanut vihreän International-kuorma-auton, jonka kuljetuksilla hankittiin elanto. Elettiin kansallisesti

voimakkaan nousun ja yrittämisen kautta. Rakentaminen oli vilkasta, maatalous kehittyi voimakkaasti ja teollisuus laajentui. Myös kuljetukset laajenivat ja autot lisääntyivät. Tosin nykyisen mittapuun mukaan autot olivat pieniä, tiet huonoja ja työ raskasta, mutta edellisiin vuosikymmeniin verraten kehitys oli valtavaa. Koko maan tulevaisuus näytti valoisalta. Luottavaisina katsottiin tulevaisuuteen myös Urhon Nurmen perheessä, niin kuin kotona Tarvasjoellakin Nummilassa. Siellä vanhin tyttäristä Helmi oli avioitunut Frans Virtasen kanssa ja he olivat ryhtyneet paikalliseksi kauppiaksi. Urhon kolme vuotta nuorempi Vilho-veli taas ajoi ajokortin ja ehti toimia muutaman vuoden Tarvasjoen Osuuskupan auto-kuskina ennen sotaa. Häntä vuotta nuorempi Annikki-sisko avioitui naapurista Antti Rauhalan kanssa 1938 ja he ehdivät muuttaa pois Tarvasjoelta Vihtiin tilanhoitajaksi viimeisiksi rauhanvuosiksi. Nuoremmat veljeksistä ja siskoista ahersivat vielä kotipuollessa.

Jo kotoa peritty isänmaallisuus ja maanpuolustushenki veti Urhonkin mukaan paikallisen suojelukunnan toimintaan. Näissä toimitissa hänet opittiin tuntemaan tyyneksi ja tunnolliseksi kansalaiseksi. 1. 9. 1939 Saksa hyökkäsi Puolaan ja näin alkoi toinen maailmansota.

Maailman jännittynyt tilanne heijastui heti myös Suomeen. Maamme saatua 5. 10. 1939 kutsun lähettää neuvottelijat Moskovaan päätti hallitus heti lujittaa maamme puolustusvalmiutta. Vaiheittain toteutettiin sodan varalta perustettavien joukkojen liikekannallepano ylimääräisten harjoitusten eli YH nimellä.

Kutsu YH:iin jaettiin Porvoossa viisi päivää myöhemmin kuin Tarvasjoella. Reservin alikersantti Urho Nurmi sai määräyksen Uudenmaan sotilasläännistä muodostetun 4. Divisioon Jalkaväkirykmentti 11:sta, joka sitten Talvisodan aikana lunasti itselleen nimen "Ässärykmentti". Lokakuun 13 päivänä Porvoossa muodostettu komppania siirtyi junalla Helsinkiin, jossa rykmenttiä alettiin koota ja varustaa 14. 10 alkaen. Matkalle koh-

ti Kannasta lähdettiin lokakuun 19 päivänä illan suussa ja saavuttiin seuraavana päivänä Jonannekseen, jossa marssin jälkeen majoituttiin Kaijalan kylään. Täältä matka sujui seuraavana päivänä lopuolliseen sijoituskohteeseen Kuolemanjärven Siprolan kylään.

Kenttäposti Urhon ja Mirjamin välillä kulki tiheään ja vaikka sensuuri kielsi paikannimillä ja sota-asioista kirjoittamisen, asiat saatiin puhuttua selviksi. Kotikuulumiset olivatkin Urholle tärkeitä ja hän kantoi huolta autostaan, sen talvikunnosta ja ajoista. Paavo-veli, jolla ikää oli vasta 16 vuotta, eikä vielä ajokorttia, oli tullut Porvooseen ja piti huolta autosta vähän ajallakin tilapäisellä ajoluvala. Syksyiset juurikasajot olivat kesken, bensiniä sai kupongeilla ja sen hinta oli nousussa, kertoi Mirjam kirjeissään. Ritva-tytär oli isovanhempien luona Tarvasjoella sodanvaaraa paossa.

Myös Tarvasjoelta sisarukset kirjoittivat ja lähettivät paketteja. Näin pikkuhiljaa selvisi, että Vilho-veli oli Tarvasjoen miesten komppaniassa toistakymmentä kilometriä idempänä Muolaan puolella ja sisarenmies Rauhalan Antti vähän lähempänä toisella suunnalla Kulkivatpa kirjeetkin miesten välillä. Kotoa tulleissa kirjeissä kerrottiin Erkki-veljen pyrkineen vapaaehtoisena radiokomppaniaan, mutta ei ollut päässyt, koska lähestyi ikää, jossa normaalistakin astuttaisiin palvelukseen kutsuntojen kautta.

Näin kului aika linnoitustöitä tehden. Kävipä Mirjam miestään marraskuussa katsomassakin yöpyen äitinsä luona Viipurissa. Niin tultiin marraskuun viimeiseen päivään. Jo aamulla oli Mirjam ryhtynyt kirjoittamaan kirjettä miehelleen kertoen aluksi Paavon saamasta ajokortista, kuormien ajosta ja kuljetustaksoista. Kesken kirjeen kirjoittamisen tilanne muuttui ja kerrotaan: "Täällä on parhaillaan ilmahälytys (todellinen), alkoi klo 10.45 ja nyt klo on 11.20 ja yhä vielä jatkuu. Ryssä kone on jossain Porvoon saaristossa, lähellä joka tapauksessa. Taitaa olla jo täysi sota kun tämä kirjeen saat. Helsinkiä pommiteaan. Lahden radioasema vaikenä juuri äsken."

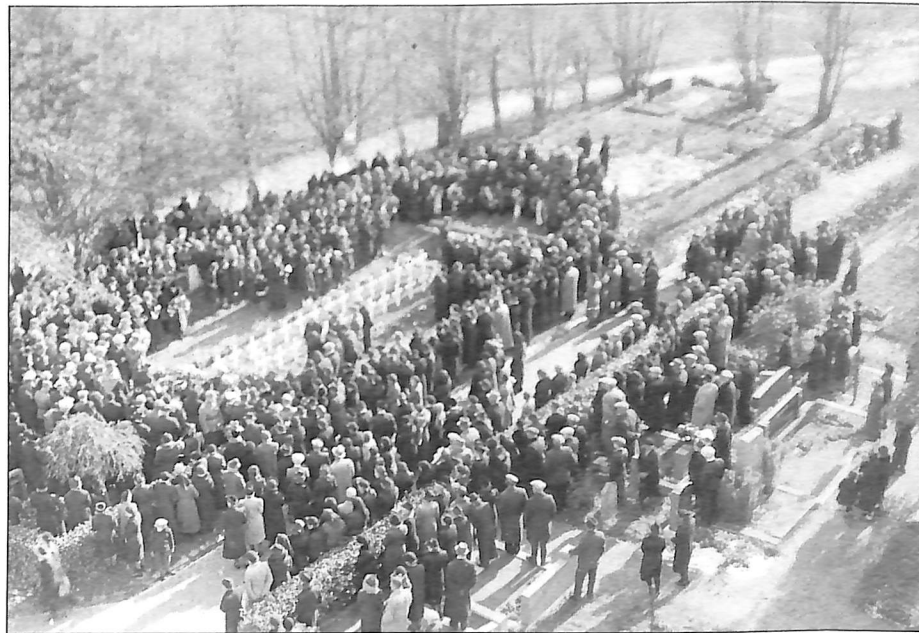
Talvisodan joulukuu.

Siinä 9. Komppaniassa, jonka 4. joukkueessa Urho Nurmi toimi ryhmänjohtajana, 31. 11. klo 10 saapunut hälytyskäsky luultiin aluksi vain hälytys-harjoitukseksi. Vasta kun iltapäivän kuluessa kuultiin radiosta, että sota oli alkanut, tajuttiin asian vakavuus. Jo samana päivänä tehtiin havaintoja tuntemattomista lentokoneista. Ilta-päivän lopulla paikkakunnan siviiliväestö, joiden kanssa oli eletty sopuisaa rinnakkaiseloa jo viikkoja, sai kehoituksen siirtyä pois sotatoimien alta. Urho Nurmikaan ei aavistanut, että kylästä nyt lähtevät asukkaat löytäisivät tuleviksi asuinsijoikseen juuri hänen syntymäpitäjänsä pellot ja metsät.

Seuraavana päivänä jo vihollisen

Surusaatto valmiina siirtymään kirkkoon. Valok. K. Laaksonen.

Surevaa saattoväkeä sankarihaudalla. Valok. K. Laaksonen.

lentokoneet tulittivat konekiväärillä komppanian miehiä, johon vastattiin käsituliaseilla osumatta. Joulukuun neljäntenä päivänä nähtiin Siprolasta vajaan kymmenen kilometriä etelään sijainneiden Halolan ja Halilan kylien olevan liekeissä ja klo 18 pataljoona miehitti Ryysynsillan maaston. Vihollisen tiedettiin nopeasti etenevän Kaukjärven itäpuolta Viipurin tien suunnassa. Vasta 7. 12. vihollinen ilmestyi Ryysynsillan itäpuoliseen maastoon ja siltä räjäytettiin. Nyt seurasi sarja viivytystaisteluja, kunnes 12. 12. pataljoona vetäytyi pääpuolustuslinjaan ja sen taakse rykmentin reserviksi.

Kirjeet rintaman ja kotiseudun välillä kulkivat alkaneesta sodasta huolimatta. Vaimo kertoi kotirintaman toiveikkuudesta ja monista huhupuheista. Mirjamin äiti oli saapunut Viipurista tyttärensä luokse evakkoon. Helmi-sisko Tarvasjoelta kertoi Liedonperän kuulumisia mm. ensimmäisistä haavoittuneista tuttavapiirissä. Anja puolestaan uskoi sodan kääntyvän parhain päin, vihollisjoukot lyödään hajalle ja taas nousevat entistä vauraammat kylät hävitettyjen tilalle. Silloin taas kasvaa viljaa niillä pelloilla, joilla nyt taistellaan vapauden ja totuuden puolesta.

Urhon sodanaikaisista kirjeistä huokuu levollisuus ja rauhallisuus. Jo ennen sodan syttymistä hän oli vakuuttanut vaimolleen, että jos sytty sota ja meidän on seistävä paikoillamme, voit luottaa siihen, että en minäkään häpeä tuota maallemme. Olen paikallani niin kauan kuin Jumala suostuu hengen säilyvän, sillä kädessään se on jos olemme sodassa tai rauhassa. Viimeisissä kirjeissä hän kertoo rintaman tapahtumista mm. partioretkistä rintamaan taakse. Viimeiseksi kirjeeksi jäi 19. 12. postiin laitettu joulukortti,

jossa Mirjam saattoi lukea kaiken olevan hyvin ja miehensä ylennee kersantiksi. Viimeinen kirje päättyy sanoin: "Älä murehdi minua, kyllä me pärjätään ja hyvin voidaan. Jumalan haltuun rakkainpani. Urho."

Jo tässä vaiheessa joukkue oppi tuntemaan Nurmen rohkeana, viisaana ja tunnollisena johtajana, joka alati valvoi alaistensa etuja. Erityisesti hän kunnostautui partioretkillä. Urho Nurmen ansiot havaittiin myös rykmentissä ja joulukuun 15 päivänä hänet ylennettiin reservikersantiksi ensimmäisenä 9. komppaniasta.

Urho Nurmen kohtalonpäiväksi muodosti 23. 12. 1939, jolloin komppania ryhtyi vastahyökkäykseen Hattajänkäjärven ylitse. Nurmi oli joukkueensa kanssa monen vuorokauden valvomisen jälkeen lähtenyt hyvin väsyneenä vaaralliselle yölliselle partioretkelle. Aamulla sieltä palattuaan hän lähti hymyssäsuin mukaan hyökkäykseen, vaikka olisi saanut jäädä lepäämään. Tässä hyökkäyksessä hän konekiväärisuihkusta haavottui jalkaan. Omat miehet pelastivat hänet vihollisen puolelta joukkosidontapaikalle. Sieltä matkalla autolla rykmentin pääsidontapaikalle hän suuren verenhukan tähden kuoli.

Urho Nurmi siunattiin haudan lepoon 14. 1. 1940 Porvoon hautausmaalla. Nämä sankarhautajaiset olivat ensimmäiset Talvisodan aikana Porvoossa. Rov. O.K. Heliövaara toimitti ruumiinsiunauksen tekstinään Joh. evankeliumin sanat: "Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että antaa henkensä ystäviensä edestä."

Nummilaan saapui Talvisodan aikana vielä toinenkin läheinen suruviesti, kun Annikki-tytären mies Antti Rauhala haavottui 6. 3. 1940. ja kuoli myöhemmin kenttäsairaalassa. Tytär

Anna-Liisa syntyi vasta isän kuoleman jälkeen 19. 3. 1940, kun maassa oli jo välirauha. Annikki Rauhala avioitui myöhemmin miehensä veljen Arvo Rauhalan kanssa. Myös Mirjam Nurmi on uudessa avioliitossa. Tytär Ritva valitsi elämänurakseen lentomännän ammatin ja on naimisissa everstiluutnantti Antti Juutilaisen kanssa.

Nurmen veljekset osallistuivat jatkosotaan selviytyen hengissä. Vilho ehti välirauhan aikana serkkunsa kuorma-autolla ajaa nikkeliä monta kuukautta Petsamosta Rovaniemelle. Kaksi viikkoa ennen jatkosodan syttymistä hän muutti Porvooseen Arvo Niemisen autokuskiksi. Sodan syttyä hän lähti sotaan Porvoosta sairausauton kuljettajaksi. Se oli raskasta ja vaarallistakin työtä aivan etulinjan

tuntumassa. Erkki taas joutui jo välirauhan aikana varusmiespalvelusta suorittamaan ja olikin sitten rintamalla koko sodan ajan. Paavo-veli innostui yhdessä serkkunsa Jaakko Rönne-
maan kanssa lähtemään 19-vuotisena vapaaehtoisena Saksaan SS-joukkoihin ja sieltä selviytyttyään taisteli Suomen rintamilla.

Koko sodan ajan heille antoi voimaa ne sanat, jotka Urho-veljen joukkueen miehet olivat kirjoittaneet 20. 1. 1940 Urhon muistikirjoituksessa: "Antakoon muistosi uutta voimaa ja lujaa taistelutahtoa itsekulkeille meistä, joista kukaan ei tiedä milloin hänen vuoronsa on seurata sinua." Jäi polville uusille vapaa maa.

Kalervo Mäkinen.

Urho ja Mirjam Nurmi Porvoon vuosina.

Kunnan kuulumisia

Kotiseutulehden toimittaja Kalervo Mäkinen pyysi allekirjoittanutta kertomaan kunnan viimeaikaisista tapahtumista kädessänne olevan lehden numerossa.

Viime päivien ehkä kuumin puheenaihe on eittämättä ollut kunnan vesi. Yksityisen henkilön tutkittavaksi toimitama vesinäyte sisälsi epäpuhtauksia, joiden olemassaolo näytteessä sai aikaan melkoisen katastrofiharjoituksen. Meidän kaikkien onneksi hälytys oli kuitenkin aiheeton, sillä terveystarkastaja Asko Lavikaisen ottamat viralliset vesinäytteet osoittivat veden olevan täysin moitteetonta. Vettä voi siten käyttää aivan kuten ennenkin. Putkistosta saattaa kuitenkin lähiviikkojen aikana tulla toisinaan sakkaista vettä, sillä tekninen toimisto suorittaa vesijohtoverkon huuhtelua. Tällä toimenpiteellä halutaan parantaa veden laatua entisestään.

Kunnanvirastossa on maaliskuun puolivälistä lähtien ollut käynnissä aukioloaikakoikeilu. Olemme torstaisin työskennelleet kello 17.30 saakka. Vastaavasti perjantaisin virasto on sulkeutunut jo kello 13.30. Kunnanhallitus päätti 31. 5. 1990 jatkaa koikeilua kuluvan vuoden loppuun asti. Kesäaikana virasto on siten avoinna maanantaista keskiviikkoon kello 8.00–15.15, torstaisin kello 8.00–17.15 sekä perjantaisin kello 8.00–13.15. Talviaikana, joka alkaa syyskuun alusta, aukioloajat ovat 15 minuttia pidemmät.

Tonttiasiat ovat alkuvuoden aikana edenneet rivakasti. Kunnanvaltuusto hyväksyi tammikuussa Tyllin teollisuusalueen rakennuskaavan ja Turun ja Porin lääninhallitus vahvisti sen maaliskuun lopulla. Perkontien varrella olevan Päivärin teen rakennusalueen rakennuskaava hyväksyttiin val-

tuustossa maaliskuussa. Lääninhallitus on kuntaan kantautuneen tiedon mukaan vahvistanut jo tämänkin rakennuskaavan, vaikkei virallista päätöstä asiasta kuntaan vielä ole tullutkaan.

Päivärin alueen asuntoalue on aloittanut muuttumisen metsästä viihtyisäksi asuntoalueeksi. Tulevien kaavateiden urat on jo hakattu maastoon. Seuraavana vaiheena on kunnallistekniikan rakentaminen alueelle eli teiden, vesijohto- ja viemäriverkoston rakentaminen. Tuleva alueelle jopa kaapelilevisioverkkokin. Kunnallistekniikasta töiden suorittajat on valittu ja kunnallistekniikan rakentaminen pääsee käyntiin kesäkuun puoliväliin mennessä. Omakotirakentajat pääsevät näillä näkymin alueelle loppukesästä tai alkusyksystä.

Myöskin Virolan kaava-alue on muuttunut viime kuukausina nopeas-

ti. Alueelle on hyvää vauhtia valmistumassa lähes kymmenen uutta omakotitaloa. Syksyllä kaava-alueelle aloitetaan kunnan uuden vuokratalon Virola II:n rakennustyöt. Hanke koostuu kahdesta rivitalosta, joissa kummassakin on neljä vuokra-asuntoa. Ulkonäöltään uudet talot tullevat olemaan kaava-alueella jo olevan vuokratalo Virola I:n kaltaisia.

Yleisesti ottaen alkuvuosi on sujunut ihan mukavasti. Kunnan asukasluku jatkaa kasvuaan. Tätä kirjoittaessani meitä on jo noin 1820 ja uskoisin, että vuoden loppuun mennessä asukasluku lisääntyy vielä muutamalla uudella kuntalaisella. Toivotan kaikille Tarvas-kotiseutulehden lukijoille mukavaa ja lämmintä kesää.

Seppo Allen
Kunnansihteeri

Mauri miettii maailmaa, syntymäseutua ja sitä pientä ankerosta.

On sateinen tiistaipäivä. Yöllä sata-
nutta lunta maastossa viiden sentin
verran. Kello näyttää 11.30.

Parhaat terveiset Tarvasjoelle!

Ystävyys on asia joka ei tunne ra-
joja.

Maailmalla tapahtuu paljon. Isoista
tapahtumista kirjoittavat "isosti" op-
pineet ja kirjoittajiksi koulutetut hen-
kilöt. Näkökulma taikka mielipide se
on vähäisemmälläkin näppäinten pai-
najalla.

Porvoossa eletään luullakseni jok-
seenkin tavallisesti. Perheen kanssa
on hyvin toimeentultu. Vaimo käy
sairaalassa työssä. Minä enemmän
kotimies. Poika ahkeroi vesijohtoliik-
keessä, hän kävi sen alan ammatti-
koulun. Tytär on Turussa kokkina.

Jokin merkillinen vetovoima minul-
la on sinne Tarvasjoelle. Ajatukset
kulkevat usein niihin maisemiin ja
muistoihin. Kirjoittelussa palaan toisi-
naan pitkiä jaksoksi muistele-
maan sitä aikaa jolloin TV ei vielä
ollut saastuttamassa. Kaupunkipai-
koissa ihmisistä on tullut jotensakin
outoja, kotiruoka ei kelpaa, ameri-
kalaista "Hot Dokkia" voipaperista
vaan syödään. Pikaruokakioskit ovat-
kin yksi paikallinen saastuttajaryhmä.
Papereita, kuppeja, rasioita ja lusikoita
ympäriinsä ja joita varikset sitten
levittävät laajemmallekin.

Niin, hyvät ystäväni Tarvasjoella,
kevään aurinko paistaa päällemme,
vuosi vierii eteenpäin, tyven rauha le-
viää peltojen ja metsien ylle. Odo-
tammeko taivaanrannan kohoamista
vaiko ajatuksia taivaanrannalle?

van Gogh on sanonut: "Niin, mitä
työhöni tulee, olen sen hyväksi pan-
nut henkeni alttiiksi, ja järkeni on
puoliksi rampautunut"

Valtion yhteiskunnalliset ongelmat,
kun ne menevät ylitse ymmärryksen,
on kansakunta aina kärsijä. Esimerk-
kejä on paljon. Keski-Eurooppa,
Kuola, Suomi ja metsä, siis katse sii-
hen suuntaan joka on lähellä, niin asi-
an huomaa.

Alkoholi on valtion hyvässä suoje-
luksessa – jotta kirroosi tekee tuhoa,
mahdollistaa käyttäjälle hitaan itse-
murhan ja kaikki aivan laillisesti.

Metsät sen sijaan eivät ainakaan
nyt näytä olevan kenenkään suojeluk-
sessa. Metsätuhot kertovat – antaa
palaa-ajattelusta. Metsien sairauksien
useat syyt tiedetään, mutta mitään ei
ole näkyvissä jolla "tautisuutta" vä-
hennetään.

Maataloudessa ollaan huomattu ke-
mikaalien ja lietelannan yhteinen
haittavaikutus luonnossa, varsinkin
matalarantaisten vesistöjen ranta-alu-

eita on pahoin "saastelannoitettuna"
Tämä huomattu seikka onkin saanut
maataloustutkijat palaamaan "isiensä-
jäljille" ja he puhuvat uudesta keksin-
nöstä joka on; lietteet sekoitetaan
turpeeseen ja imeytyksen jälkeen lan-
taseos on helppo levittää pellolle.
Tälle ratkaisulle (vaikka se onkin jo
ikivanha keskintönä) voidaan antaa
erittäin suuri kunnia. Mitään tämän
veroista ei muisti nyt ainakaan kerro,
että olisi tapahtunut maatilataloudes-
sa taikka koko valtakunnassa, Kekko-
sesta Holkerin hallituksiin.

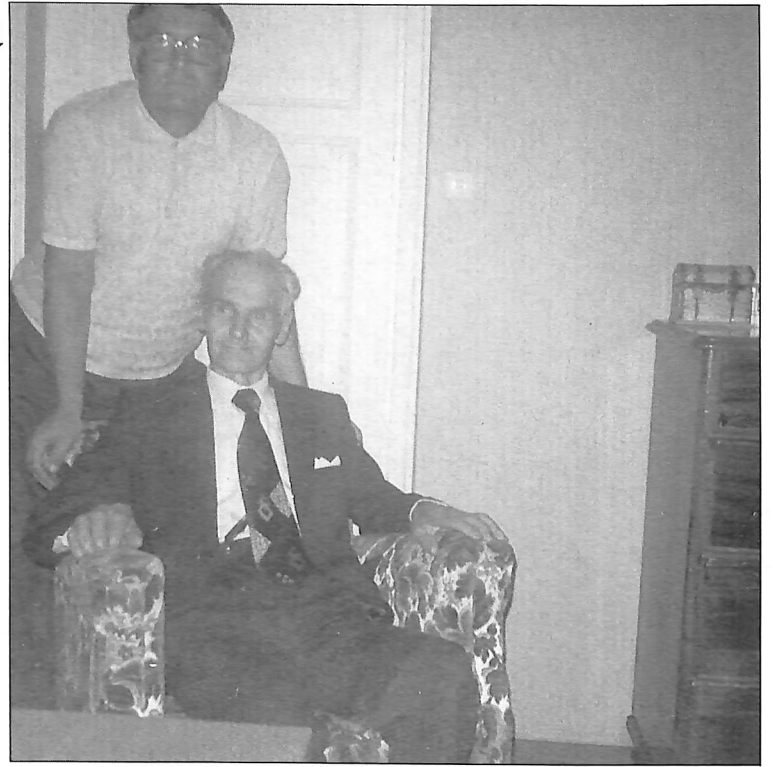
Jossakin viisaassa julkaisussa taikka
kokkpuheessa on joskus lausuttu vii-
sauksia joitten ymmärtämiseksi ei
suuria kouluja tarvita. Puhuja on
saattanut olla suuren lännenmaan
edustaja taikka idästä ei mikään ihmi-
mies. Euroopan yhdentymisenkin on
saattanut innoittaa puhujan lausuile-
maan: Ei sitä ole tehty ymmärrettä-
väksi, vaan se on elämää!

Tukkipää ja ankeroinen. Nuo sa-
nat voisivat olla jostakin pilapuhees-
ta, mutta kun eivät ole. Ankeroinen
on paha puun syöpäläinen jota tukki-
jäärän sanotaan levittävän. Hyväkun-
toinen pystymetsä on se johonka an-
keroinen pääasiassa iskeytyy.

Suomi on mahdollon maa. Mahdot-
tomista mahdolltomien, tuontimääräys-
tensä suhteen ja joissakin asioissa
ihan muuten vaan. Yhtyä Euroop-
paan! Mitenkä sellaiseen voi yhtyä
jossa aina on oltu? Etsiä itseä, etsiä
suomalaista identiteettiä olisi nyt pai-
kallaan ja unohtaa pintakiilto jota
Dallas-sarja edustaa. Kauhustuttavien
asioitten joukkoon kuuluu sekin, että
suomalaista tuotetta suomalaisessa
myymälässä mainostetaan englannin-
kielellä. "Mitä mämmi on englannik-
si?" kysyi TV:ssä taannoin esiintynyt
ulkomaalaissyntyinen ymmärrettävää
suomea puhunut kirjailija. Näitä ky-
symyksiä syntyy.

Suomesta ulosvietävät kaikenlaiset
tuotteet joutuvat laatuvaatimus- ja
puhtaustesteihin, jossa asiat selvite-
tään niin, ettei vastaanottajalle jää
mitään huomauttamiseen viittaavaa.
Laboratoriot tekevät mahtavasti työtä
vientimme edistämiseksi. Matkustajat
matkatavaroineen täällä joutuvat
röntgensäteiden tarkkailuun. Sen mi-
tä säteet eivät paljasta etsii tarkkavai-
nuinen koira.

Suomeen voi tuoda laivalastin puu-
tavaraa joka on ankeroksen saastutta-
maa ja kaikki näyttää hyvältä. Kun-
nes sitten joku tarkkasilmäinen ha-
vaitsee: Junkkarisoikoon! Satama-
kymppi hoi! Näissä Kanadalaisissa
lankuissa on salamatkustaja!

Pakinamme kirjoittaja Mauri Vuorinen Arvi-isän seurassa.

Pääkaupunkiseudun monisivuinen
sanomalehtikin uutisoi "ankeroispuu-
tavarasta" se oli noin 25. 3. 90 paik-
keilla ja vielä myöhemmin, koska
vasta sen lukeminen herätti ajatuksen
kirjoittamiseen. Ikävää tässä on sen,
että Porvoon joki ja kanadalainen
puutavara ovat kuin yksi ja sama; pa-
hoin saastuneita kumpikin.

Kaikkesta hiljaisuudessa (aluksi) tä-
tä saastunutta puutavaraa on kuljetet-
tu Turusta Auran sahalle kuivattavak-
si, koska muka kuivattaminen tappaa
ankeroisen. Todistamatta on kuiten-
kin vielä se, tappaako kuivatus myös-
kin ne mahdollisesti kuormista karan-
neet ja ne ankerokset jotka pikkujäi-
minä matkanvarrelle putosivat. Val-
vonnin puutteessa on ollut mahdollis-
ta ottaa jo Turun sataman varasto-
alulta lankku sieltä toinen täältä ol-
kapäälle ja viedä se vaikkapa saareen
kesämökkiin laituritarpeeksi ja tällä ta-
paa edistää ankeroksen maahantuloa?
Tätä voidaan pitää tuulesta temmat-
tuna, mutta ei mahdolltomana, anke-
roisen levittämiseksi.

Lehtikirjoituksessa ihmitellään:
"Turun satamassa lojuvasta mäntyan-
keroksen saastuttamasta puutavara-
erästä vietiin perjantai-iltana useita
rekkalasteja Auran Sahalle kuivatta-
viksi. Puutavarasta kahdeksan nippua
eli noin 20-30 kuutiota on havaittu
ankeroisen saastuttamiksi.

"Emme tiedä miten tämä saastunut
erä joutui mukaan. Ehkä kyse on
erehdyksestä. Sahalla on kuivattu jo
kuukauden päivät tätä Kanadasta
tuotua puuta, mutta sellaisia erä jois-
sa ankerosta ei ole havaittu. Puuta

on ehditty kuivata noin 300 kuutiota,
kertoo Lounais-Suomen metsälauta-
kunnan piirimetsänhoitaja Pentti Läh-
teenoja."

Puutavaraa on rimotettu ja vasta
sen jälkeen se on kuivatettu. Rimo-
tuksessa on voinut käydä niin, että
joitakin "ötököistä" onkin päässyt
karkaamaan, mutta minne? Onko tuo
edes kysymys.

Tahallisuustekijät tulisi tutkia tässä
asiassa. Vastuuhenkilön löytämiseksi
ei monia puhelinsoittoja tarvita. "An-
keroispuun" tuojaa voisi verrata huu-
meentuojaan ja siitähän on olemassa
vain yksi lopputulos "karhunkoppi"

Tapaus "Takalan metsä" sai liik-
keelle runsaan ihmisjoukon, professo-
reja myöten oli ihmettelijöitä. Anke-
roinen on pieni ja puhekyvytön Taka-
laan verrattaessa ja siksi se kai jääkin
kovin vähälle huomiolle itsestään tu-
houtumaan taikka tuhoamaan?

Metsää omistamattomana pyrin
ymmärtämään metsän merkityksen ja
toivon ettei tästä tuontipuutavarasta
synny vaaratilannetta taikka peräti
suurta tuhoa suomalaismetsiin. Ver-
taisin mielelläni mäntyankeroista, et-
tä se on "metsän suu- ja sorkkatauti"

Ihminen on iällisesti kovin rajalli-
nen. Tämä lyhyt elämä tulisi saada
elää "puhtaasti". Maallisuuden lyhy-
destä puhuvat monet ympärillämme
tapahtuvat kuolemain todet. Kuole-
massa katoaa aika ajoin kokonaisia
sukuja maanpäältä. Maailmamme on
jo nyt niin pahoinvoipa, ettei sen lop-
pua saa nopeuttaa.

Porvoossa 3. 4. 1990 Mauri

Vanha kirje kertoo

Löysin kellastuneiden paperien jou-
kosta kirjeen. Se on päivätty Turussa
17. 11. 1918 ja osoitettu emäntä Ida
Puntarille (kuoli v. 1936). Tässä kirje
alkuperäisessä muodossaan:

Hyvä orpana!

Paljon terveisiä täältä Turusta. Miten
tai kai te voitte hyvin jos vain terve-
nä olette ollut. Me voimme muuten
hyvin vaan nälkä tahtoo kivittää mei-
tä kaupunkilaisia. Emme ole hapanta
ruisleipää saaneet 3 viikkoon ja aina
puoli viikkoa olemme ilman kauralei-
pääkin. Minä pyytäisin, että sinä or-
pana olisit niin hyvä ja lähettäisit ruis-
jauhoja sen verran kun niitä saakin
tuotua ja kait teillä tapetaan sika en-
nen joulua niin pyytäisin saada vähän
läskiä vaikka vähempikin. Emme ole
nähtäneet läskiä lähes vuoteen aikaan.

Maistuisi kait se nisleipäkin joulun,
mutta ei kait sitä voi saada paitsi

jos voitte jonkun toisen lähettää tuo-
maan kun ei voi tuoda niin paljon.
Näillä Turkulaisilla on tavallisesti
maalla sukulaisia ja tuttuja kelta voi-
vat ostaa mutta meillä ei ole kumpai-
siakaan maalla vaikka meillä on tuttu-
ja kaupunkilaisia joka maan paikassa
ja kaupungeissa.

No niin. Näin olen asiani esittänyt.
Olkaa nyt niin hyvä ja koittakaa aut-
taa meitä. En minä ilman pyydä vaan
maksun edestä. Eikös emäntä itse yh-
tään tule Turkuun isännän kanssa.
Ajakaa Hevoisenne tänne ja olette
meillä yötä.

Pian meidän pitäisi ruveta saamaan
ulkoa viljaa. Ruotsista pitäisi tulla
jonkun viikon perästä viljaa. Siellä
kuuluu olevan suuret varastot kun
odottaa matkalle lähtöä. Terveiset
teille kaikille meiltä kaikilta erittäin
itsellesi toivoo orpana

Maria Davidson

Marian kirje ei varmaan ole ensim-
mäiseen nälkään kirjoitettu. Palautet-
takin kirjeelle on mennyt, siitä todis-
teena nyt uudelleen kunnostetut
"herrastuolit", joiden historiana kuuli-
n, että ne on saatu kapina-aikana
maksuksi ruokatarvikeista. Toivotta-
vasti saivat tuoleistaan korvaukseksi
ruisjauhojen lisäksi myös läskiä ja ni-
sujauhoja.

Tämä kirje on todisteena siitä, ettei
nyt vallitseva runsaudenpula ole ollut
sukupolvien mittainen. Muistamme-
han viime sotienkin tilanteen: kortti-
annokset, puutteen, hamstrauksen ja
mustan pörssin kaupan, joita ei toi-
voisi koskaan takaisin. Kovin kaukai-
selta ne ajat tuntuvat nykyisten liha-
tiskien äärellä, jotka ovat meille
"ihan kunnia-asia".

Kotoinen leipä on aina ollut arvosa-
ja kunniassa, hyvinäkin aikoina.
Ennen emäntä teki kädensyrjällä ris-
tin valmiiksi alustamansa taikinan
päälle, ikäänkuin siunaisi leivän. Tai-
tavat tehdä niin nykyisetkin leipojat

ja muutenkin siirtyä takaisin perin-
teen pariin, kun leivinuuneja on taas
ruvettu suosimaan uusissakin ko-
deissa.

"Koria kotoinen leipä vaik' ois
täynnä tähkäpäitä, vihavainen vieras
leipä vaikka voilla voitettaisi."

Eeva Yli-Halla

Muistatkos:

Seurakunnan juhannusjuhlat ovat
23. 06. Urheilijain majalla Perinteiset
evankeliumijuhlat ovat Leppämäessä
keskiviikkona 27. 06. klo 11.

Kotiseutupäivän Jokijuhlaa viete-
tään lauantaina 04. 08. koko päivän.
Nuorisoseuran kesäteatteri pyörii Päi-
värinnassa 28. 07. eteenpäin.

Taloudenhoitajan tilinpäätös

Alkuseurakunnan aikoina kristittyjen yhteisen talouden pito tuntuu olleen melko yksinkertaista.

Nykyajan yhteiskunnassa on seurakunnankin asioita hoidettava monimutkaisen byrokratian kuvioiden mukaan. Pohjoisissa maissa ei kokoontuminen voi tapahtua luonnon helmassa. Tarvitaan rakennuksia, toimitiloja, varoja ja niistä vastaava työntekijä.

Mitä sanoo Pentti Kujanpää, joka äskettäin on jäänyt eläkkeelle taloudenhoitajan paikalta.

– Miten aikoinaan tulit tämän tehtävän ottaneeksi?

– Edeltäjäni Aarne Lehtonen oli ajatellut minua tähän tehtävään. Hän kävi useaan kertaan minulle siitä puhumassa ja suostuttelemassa. Varmaan kodin perintökin kannusti seurakunnan palvelukseen. Asian ratkettua syksyllä -68 Lehtonen sitten opasti alkuun ja neuvoi eteen tulevaisuudessa tehtävissä. Seuraavana vuonna olikin heti piispan tarkastus, jossa esille tulleet suunnitelmat ja hankkeet olivat sitten edessä.

– Mitä kaikkea taloudenhoitajan tehtäviin sisältyy?

– Täydellisen vastauksen saisi lukemalla ohjesäännöstä. Hänen kuuluu esitellä hallintoelimille seurakunnan taloudellinen tila ja suunnitelmat, päätettyjen hankkeiden kokonaisvaltainen toteuttaminen ja valvonta. Siihen sisältyy rahoituksen suunnittelu, avustus- ja laina-anomukset, vastuu kiinteistöjen ja hautausmaiden kunnosta, talousarvion laatiminen ja seuranta.

Tehtävät ovat laajat ja lukuisat. Pienessä seurakunnassa työntekijä on usein yksin niiden kanssa painiskelemassa.

– Mitkä mainittavat hankkeet on seurakunnassa sinun aikanas hoidettu?

– Heti ensimmäisenä asiana oli kirkon suuri sisäkorjaus. Siihen kuului sähkölämmityksen asennus, sisämaalaukset sekä monia muita korjauksia ja parannuksia. Värit sekä alttaritaulun ja kuvien käsittely vaati asiantuntijain pätevyyttä ja taitoa. Työn valmistuttua toimitettiin kirkon uusintaviihkimys. Sitten myös tilattiin ja asennettiin uudet urut.

1970-luvun alkuvuosina toimitettiin myös hautausmaiden kartoitus ja kunnostus.

Vuosikymmenen loppupuolella oli seurakuntatalo-ratkaisu ja ostetun kiinteistön peruskorjaus. Tässä oli erittäin merkittävä rak. insinööri Harri Hirsinumen mukanaolo, suunnitelmat, asiantuntemus ja tuki, joka jatkui vielä seuraavissakin rakennushankkeissamme.

1980-luvulla rakennettiin ruumishuone-talusrakennus, kirkkoon asennettiin palo- ja murtohälytintaitteet.

Tarvasjoen pappila on säilytettävään kuuluva rakennus. Sen peruskorjaus tapahtui 1984. Usein on samanaikaisesti ollut käynnissä isompaa ja pienempää hanketta. Kaikkien suurien urakoiden hoitaminen on merkinnyt monia neuvottelumatkoja Kirkkohallitukseen rahallisen avustuksen järjestämiseksi.

On mieluisaa todeta, että Tarvasjoella on haluttu monia asiaa hoitaa etuajassa siinä mielessä, että myöhemmin olisi tullut huomattavasti kalliimmaksi.

– Nyt kun pitkä työkausi on takana, voitko sanoa mikä oli raskasta tai hankalaa? – oliko työn iloa?

– Tämä oli nimellisesti sivutoimi, mutta henkisesti päätoimi sillä tavalla, että maanviljelijän töitä tehdessäkin mielen pohjalla olivat seurakunnan talousasiat. Homma ei ollut helppo, kun pienin varoin piti hoitaa suuria asioita. Alkuaikoina tuntui, ettei oikein saanut hallintoelimen tukea

Pentti Kujanpää yhdessä Linnea-vaimonsa kanssa sai seurakuntalaisilta onnellisen eläkeajan toivotukset. Seurakunta lahjoitti pitkäaikaiselle taloudenhoitajalle oheisessa kuvassa näkyvän pöytäkellon.

monitahtoisten tehtävien edellyttämällä tavalla. Vuosien mittaan työ ja tehtävät opettivat, kokemus kasvoi ja yhteisymmärryskin lisääntyi. Taloudellisen jaoston jäsenet ovat olleet mukana aivan käytännön toimiin osallistuen esim. hautausmaan järjestyksessä ja moni muukin asia on hoidettu heidän kanssaan talkoovoimin. Se tuntui hyvältä.

Seurakuntalaisten kanssa asiat ovat aina sujuneet hyvin, samoin toisten työntekijöiden kanssa.

Papin ja talousmiehen – hengellisen ja aineellisen puolen – asioiden keskinäisessä sivuamisessa ei ole milloinkaan ollut kitkaa.

Erityinen ilonaihe oli suntio Niilo Kankare, joka oli hyväntuulisen aina valmis tulemaan avuksi hommiin.

– Seurakunnan tehtävä on evankeliumin esillä pitäminen. Miten taloudenhoitajana olet kokenut palvelevasi pääasiasa?

– Usein tunsin hoitavansa kovin maallista asioita menoja ja tuloja laskiessaan. Mutta kun sitten istuu kunnostetussa kirkossa tai muissa uudistetuissa tiloissa ja toteaa seurakuntalaisten niissä viihtyvän, tuntee hyvää mieltä tehtävien onnistumisesta.

Taloudenhoitaja yrittää käyttää "maallista mammonaa" seurakuntaelämän hyväksi.

Kirkkokuorolaisetkin hyvästelivät lämpimästi eläkkeelle jäävää Pentti Kujanpää.

Haluatko levähtää ja olla hiljaa? Tule hiljaisuuden rettriittiin!

Mikä sellainen rettriitti on?

Rettriitti merkitsee takaisin, erilleen vetäytymistä levon löytämiseksi. Käytännössä tämä tapahtuu usein jossakin luonnonkauniissa paikassa esim. seurakunnan kesäkodilla, johon koontuu muutamia ihmisiä ohjaajan johdolla pariksi päiväksi eräänlaiselle leirille. Jokaiselle osallistujalle varataan oma huone asuttavaksi. Tämä on ehdoton edellytys, koska rettriittiin kuuluu keskinäinen sitoutuminen hiljaisuuteen. Tämä tarkoittaa, että osanottajat eivät keskustele k.o. aikana keskenään ollenkaan. Ruokailu, saunominen, ulkoilu, kaikki tämä tapahtuu hiljaisuuden vallitessa. Näin anne-

taan osanottajille mahdollisuus kuunnella omaa sisintään, mietiskellä ja rentoutua tarvitsematta keskustella kenenkään kanssa.

Hiljaisuuden katkaisee päivittäin vain puhe Jumalalle eli virrenveisuu, rukoukset ja joka aamuinen Herran pyhä Ehtoollinen. Päiväohjelmaan kuuluu myös ohjaajan pitämä opetuspuhe jostakin hengelliseen kilvoitteluun kuuluvasta aiheesta. Jos rettriitin aikana osanottajilla ilmenee henkilökohtaista keskustelun tai ripittäytymisen tarvetta, voi silloin varata ohjaajalta ajan sielunhoidolliseen keskusteluun. Ehtoollismessun, kahden rukouksetken ja opetuspuheen ohella

– Mitä muuta vielä tahtoisit sanoa?

– Viranhoitoa en kokenut raskaaksi, mutta nyt kun sen sai jättää, tuntuu suuri helpotus. Se oli sittenkin ollut voimia kysyvää ja vastuullista. Tällainen työ on myös kehittänyt ihmistä.

Henkilökohtainen tilinpäätökseni on myönteinen. Vaikeudet ja harmit unohtuvat ja mieltä lämmittämään nousee kiitollisuus työyhteystensä ja toimista, joissa on saanut seurakuntaa palvella.

Kun olimme kaikessa rauhassa keskustellen pohtineet tehtävien ja vastuun kysymyksiä, sain sen vaikutelman, että Pentti Kujanpäällä on ollut harvinaisen persoonallinen ote kuivan asiapitoiseen, ulospäin vähän näkyvään työhönsä, tunnollisen, älykkään uurastajan ote.

Jotta muilla työntekijöillä olisi kunnolliset puitteet välittää ilosanomaa ja seurakuntalaisilla sitä kuunnella, on taloudenhoitaja istunut monet pitkät iltapuheet työhuoneessaan harkitsemassa ja laskemassa.

Harvemmin tuli tilaisuuksiin lähde-tyksi.

Henkilökohtaisesti myönteisen tilinpäätöksen tekee mahdolliseksi tasapaino toisaalta tehtävien ja haasteiden, toisaalta voimien ja kykyjen välillä sekä sopusointu suhteissa työtovereihin.

Tätä on Jumalan siunaus.

Se jatkuu vielä työkaudesta eläkevuosiin siirryttäessä.

Luultavasti on niin, ettemme läheskään aina tiedä, mitä itse kunkin työhön sisältyy, mikä siinä on raskasta tai vaikeaa.

Miettikäämme sitä joskus seurakuntamme työntekijöitä ajatellen, jotta osaisimme tukea heitä ystävyyden ja esirukouksen keinoin.

Aili Koskiranta

jää siis paljon vapaa aikaa yksinlooon: Silloin voi ulkoilla, istua luonnon helmassa, kuunnella luontoa, ajatella tai vaikkapa lukea jotakin hyvää kirjaa tai vain nukkua, jos väsyttää. Eikö ole houkuttelevaa suoda itselleen tällainen parin päivän lepo? Tätä Jeesuskin suositteli oppilailleen: "Tulkaa te yksinäisyyteen ja autioon paikkaan ja levähtäkää vähän!" (Mark 6:30-34)

Milloin ja missä on rettriitti?

Ympäri maata järjestetään vuosittain kymmeniä hiljaisuuden rettriittejä. Hiljaisuuden Ystävät r.y. antaa tarkempia tietoja. Mutta Tarvasjoen kirkkoneuvosto on päättänyt järjestää **Mellilän Mustajärvellä** tällaisen rettriitin ke 22. – pe 24. 8. Ohjaajana toimii Jouko Kyyrö ja musiikista huolehtii Tapio Eronen. Tähän rettriittiin voidaan ottaa vain muutama osallistuja, koska jokainen tarvitsee oman huoneen majoittuakseen. Täysihoito maksaa 220 mk koko ajalta. Ilmoittautua voi heti Tarvasjoen pappilaan puh. 847 120. Älä aikaile, sillä osanottoaikoja on vain muutama!

Kävin Tuomas-messussa

Perjantai-iltana soi puhelin klo 21.40. "Jouko Kyyrö täällä, hyvää iltaa. Olemme saaneet isomman bussin, että nyt taas mahtuu, jos olet vielä lähdössä."

No mikäpäsi siinä, kaupat kiinni ja reissuun. Olin alkuviikolla kysellyt paikkaa, mutta olin jäänyt niin sanotusti astinlaudalle.

Seuraavana sunnuntaina seurakuntatalon pihalla oli vipinää. Lähtijöistä suurin osa näytti olevan naisia, mutta ikäkajakauma oli melkoinen. Linja-auto tuli, täyttyi ja lähti. Muutama noukittiin mukaan matkan varrelta.

Rovasti toivotti matkalaiset terve-tulleiksi ja kertoili matkan ohjelmasta. Kahvitauko pidettiin Hiidenvedellä ja taas jatkettiin kohti kivikylää. "Unkarin delegaatio" noudettiin rautatieasemalta ja sitten menttiin syömään. Ja toisella yrityksellä osui oikeaan ruokamestaan.

Tutkittiin vielä Urho Kekkosen

museo. Harvoinpa valtion päämies elää niin vaatimattomissa oloissa kuin Lepikon torpan poika.

Viimein olimme Agricolan kirkon edustalla. Kirkko oli mahtava näky korkeine torneineen. Nousimme rap-puset ulko-ovelle. Väkeä oli liikkeellä jonkin verran. Eteinen oli suuri ja sokkeloinen sekä täynnä kansaa. Vä-ki kuljeksi ympäriinsä, tavattiin tuttuja ja mentiin ulos ja sisään.

Ennen kirkkosalia kymmenkunta avustajaa jakoi lauluviikkoja sekä muuta infoa. Kirkkosalin puolelta kuului musiikkia, tunnelma oli kuin vähän ennen rock-konsertin alkua. Vaikutelma vaan vahvistui kun menin kirkkosaliin. Orkesteri teki viimeisiä virityksiä, TV-kamera oli keskikäytävällä, toinen alttarin luona ja kolmas saarnatuolin luona, ohjausyksikkö, valospotteja vähän siellä sun täällä.

Ehdimme kirkkoon noin puoli tun-tia ennen Tuomas-messun alkua. Sali

oli puolillaan väkeä ja lisää tuli koko ajan. Osa porukasta kuljeskeli ympäri kirkkoa. Seinustoilla oli pieniä altta-reita, joissa voi käydä rukoilemassa tai jättämässä rukouspyyntöjä.

Sali alkoi täyttyä ja yleisöä pyydet-tiin tiivistämään penkeillä, että kaikki mahtuisivat istumaan.

Kuuluttaja kertoi lyhyesti messun ohjelmasta. Ohjelman aikana sai liik-kua, mennä ja tulla niinkuin halusi, käydä sivualttareilla tai vaikka vessas-sa. Varsinainen Tuomas-messun ko-konaisuus muodostuu normaalisti ju-malanpalveluksesta, jota on pyritty elävöittämään, tekemään ihmisille helpommaksi ymmärtää jopa viihtyä ko. tilaisuudessa.

Musiikista huolehti Petri Laaksosen johtama orkesteri sekä kuoro. Soitan-to olikin ihan laadukasta, eikä alun rock-tuntu häirinnyt lainkaan itse messussa. Kuoro istui myöskin kivasti kokonaisuuteen. Laulut olivat uutta hengellistä musiikkia, osa tuttuja, muutama ennen kuulematon.

Eräässä vaiheessa saivat halukkaat

mennä alttarille murheineen, siellä avustajat kuuntelivat ja rukoilivat apua.

Anna-Maija Raittila saarnasi muka-vasti. Saarna oli pitkä, mutta mitään muistilappua hänellä ei ollut mukanaa eikä tarvinnut. Vastaava suoritus jäisi kyllä monelta tekemättä varsinkin TV-kameroiden edessä.

Pyhä Ehtoollinen jaettiin useasta kohdasta kirkkosalia. Sekin toimi kohtuullisesti. Yleisö ei vaan tahtonut osata oikeanpuoleista liikennettä. Tuoams-messu lienee toiminut Agri-colan kirkossa n. 2 vuotta ja miltei koko ajan täydelle kirkolle.

Itselleni Tuomas-messu oli myön-teinen kokemus. Oli hyvä että saatiin isompi linja-auto. Voisinpa lähteä vaikka uudestaan. Myös omassa seu-rakunnassa olisi hyvä nähdä jotain vastaavaa. Ja jos siinä tarvitaan va-paehtoisia apujoukkoja, voisin kyllä olla mukana.

Ensi Kulta

Tunnelmia Tuomas-messusta

- 1. Millaisia tunnelmia Tuomas-messu sinussa herätti?
- 2. Pitäisikö mielestäsi nykyistä juma-lanpalvelusta muuttaa, jos pitäisi niin miten?
- 3. Miten Tuomas-messu sopisi tavalli-sen jumalanpalveluksen paikalle?
- 4. Muuta?

Ritva Sipari:

1. Se oli vähän erilainen, mielestäni hiukan rauhatonta, ei mikään petty-mys, mutta silti erilainen jumalanpal-velus. Henkilökohtaisesti pidän enemmän tavanomaisesta menosta. Tämä sopii varmaan kaupunkioloihin, ehkä sikäläiset saavat siitä enemmän. Pidän musiikista ja lauluista, joskin niissäkin oli ehkä hieman liikaa toistoa.

Laulu jäi soimaan siunaavana.

2. Ei minusta. Menen kuulemaan saarnaa ja sanomaa nykyajan kiirei-selle ihmiselle. Minulle käy tavallinen jumalanpalvelus paremmin. Siitä saa voimaa ja siellä on hyvä hiljentyä.

3. Vaihtoehtona se on ehkä hyväkin. Helsingissä oli paljon nuoria, ehkä rinnakkaisena jumalanpalveluksen muotona se olisi hyvä. Itse käyn har-voin kirkossa, kun en saa toimeksi ja keksin aina verukkeita.

4. On hyvä että meillä on mahdoli-lisuus käydä jumalanpalveluksessa ja osallistua seurakunnan elämään.

Leena Kotamäki

1. Ensi vaikutelma oli, että jos olisin nuorempi ja asuisin Helsingissä olisin siellä varmaan joka sunnuntai. Tähän ikään entineenä katselen ihailien tätä nuorten aikaansaannosta. Ilman nuo-ria ei voi saada tällaista aikaan, vaik-ka olihan siellä esim. A-M Raittilakin mukana.

Tunnelma oli mielestäni unohtuma-ton, kun huomioi ihmismäärän ja yh-teistyyden, joka oli annettu kaikkien osallistuttavaksi. Kuljettiin alttareilla ja keskusteltiin. Ensikertalaiselle se oli hieman outoa.

Musiikki oli sellaista mitä odottaisi kuulevansa useamminkin.

2. Uskon että siinä kaivattaisiin jotain muutosta missä voisivat nuoretkin ol-la mukana.

Mutta kuitenkin varovaisesti ettei-vät vanhatkaan ihmiset oudoksuisi näitä muutoksia ja että tunnelma säi-lyisi.

Ilo saisi tulla enemmän esille juma-lanpalveluksissa.

3. Agricolan kirkossa oli todettu että sopii. Määräajoin sitä ehkä voisi aja-tella, mutta ei kokonaan korvaa-maan, kun ottaa huomioon eri ihmi-set ja heidän odotuksensa.

4. Ei tule muuta mieleen.

KESKIAUKEAMA
työryhmä: M.-L. Kokkala,
Alli Koskiranta, Jouko Kyyrö,
Timo Teinonen

Ilkka Lindström

1. Osittain ilahduttavia, kun oli rei-pasta musiikkia ja muuta. Mutta toi-saalta televisiointi ja se julkistus häi-ritsi. TV-nauhoitus häiritsi huomatta-vasti myös messun toimittajia esim. A-M Raittila jännitti aivan ilmeisesti.

2. En välttämättä odota kovin suuria muutoksia, ehkä vähän iloisempaa meininkiä. Tämä luterilainen juma-lanpalvelus on vähän turhan vakava.

3. Ei minun mielestäni kovin hyvin. Kyllä perinteinen sopii suomalaiseen kansan menoon. Ehkä se sopii suuris-sa kaupunkiseurakunnissa. En usko että se esimerkiksi Tarvasjoella saa-vuttaisi vastakaikua.

4. Kivaa oli kun sai lähteä liikkeelle esim rukoilemaan. Tuollainen oma-kohtainen kokemus esim. liikkumi-nen tai muu toiminta saattaa elävöit-tää hartauden harjoittamista.

M-L Kokkala

Johtopäätökset

Eikö Jumala parannakaan? Onko Häntä lainkaan? Jos ihmeitä olisi löy-tynyt, olisiko samalla todistettu Juma-lan olemassaolo? Ei kai.

Jos ajatellaan, että sairauksien syy tai parantumatta jäämisen syy on ih-misessä itsessään, ihmisen synnissä tai uskon puutteessa, ollaan Raamatun-kin pohjalta ajatellen ehdottomasti väärässä ja erittäin julmia.

Miettisen väitöskirja kertoo mieles-täni Jumalan tavasta toimia täällä maailmassa. Jumala toimii luonnolli-sella tavalla parantaessaankin – aina-kin yleensä. Joka uskoo, että Jumala on kaiken luonut ja kaiken myös ”yl-läpitää”, hänen on helppo uskoa, että Jumala vaikuttaa myös ihmisen eli-mistön kautta, aineenvaihdunnan ja puolustusmekanismien kautta, myös lääkkeiden ja lääkärien kautta.

Yleisönosastossa joku paheksuen kirjoitti, ettei ihmeitä voi eikä pidä tutkia. Olen toista mieltä. Ei kaiken-laisten ihmekertomusten epäileminen ole epäuskoa. Jos jokin on totta, se kestää myös kriittisen tarkastelun. Ei pidä Jumalan nimissä tehdyksi väittää sitä, mikä osoittautuu tekemättö-mäksi.

Itse Jumalaa me emme silti pysty tutkiman. Siinä mielessä hän on meil-tä salattu. Jumala itse on lähestynyt meitä tavalla josta Raamattu kertoo. Matemaatikko Pascal kirjoitti aika-naan Jumalan löytämisestä: ”Joka ha-luaa nähdä, hänelle löytyy riittävästi valoa, mutta jolla on vastakkainen suhtautumistapa, hänen edessään on yllin kyllin pimeyttä.”

Timo Teinonen

Tapahtuuko ihmeparanemisia?

Lääkäri Matti A. Miettisen tutkimus uskonnollisista ihmeparanemisesta he-rätti alkuvuodesta paljon keskustelua. Mielipiteet olivat usein tunteenomai-sia, jo valmiista uskomuksista nou-sevia.

Ihmeen määritelmä

Jo ihmeen käsite on monitahoinen. Mitä ihmeellä ymmärretään? Jos ih-me määriteltäisiin selittämättömäksi, hämmästyttäväksi asiaksi, silloin pi-täisin ihmeinä esim. Egyptin pyrami-deja tai Paul Danielsin taikashown temppuja. Miten antiikin tekniikalla rakennettiin pyramidit? Onko käsittä-mättömiin taikatemppuihin olemassa jokin selitys, jonka tavallinen ihminen voisi ymmärtää?

Entä jos ihmeenä pidettäisiin hyvin harvinaisia tapauksia. Silloin olisi ih-me, jos voittaisn lotossa jättipotin. Toisaalta ei ole ihme, että joku sen voittaa, niinhän käy usein. Voidaan-ko harvinaisia sattumia ollenkaan pi-tää ihmeinä? Jos tietystä sairaudesta paranisi Suomessa vain yksi potilas vuodessa, olisiko se ihmeparanemi-nen? Eikö yhtä hyvin voisi ihmetellä, miksei kukaan muut tervehdy?

”Pieniä ihmeitä täynnä on elämä”, sanotaan laulussa. Myös tavalliset asi-at voivat olla ihmeitä. Tyhmä ihmet-telee vastaa, kun näkee kaksipäisen vasikan. Tiede ei kumoa ihmeitä, vaan tuo niitä esiin. Ihmeet ovat yhtä lähellä meitä kuin silmämme, kor-vamme ja aivomme tai kuin kehittyvä sikiö äitiään.

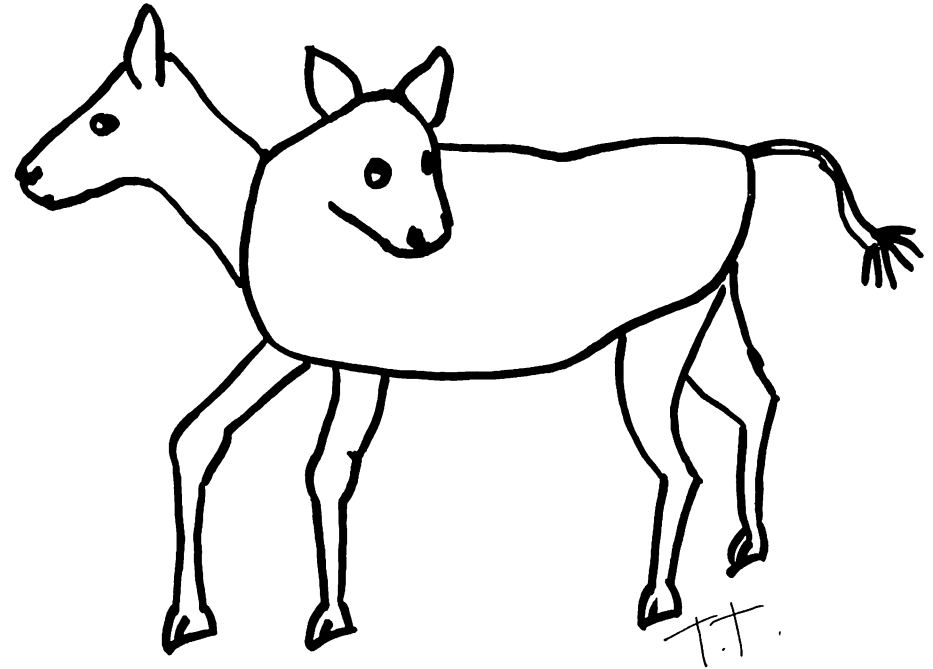
Tutkimus ihmeparanemisista

Kollega Miettinen tutki yhteensä 611 potilastapausta. Tämän joukon hän sai kasaan helluntaiherätyksen paran-tamiskokouksista kesällä 1980. Hän pyysi kyselylomakkeita käyttäen il-moittautumaan tutkimukseen niitä, jotka olivat omasta mielestään koke-neet ihmeparanemisen.

Selvittelyjen jälkeen tulokseksi jäi, ettei yhtään selvää ihmettä löytynyt.

Tutkimus antaa mielestäni aihetta kritiikkiin. Ihmettä pidettiin poissul-jettuna, jos paranemiselle voitiin an-taa edes jonkinlainen lääketieteelli-nen tai psykologinen selitys.

Olisi kuitenkin yltiöpäisyyttä väit-tää, että kaikki paraneminen johtuu annetusta lääketieteellisestä hoidosta. Tietyissä sairauksissa hoidolla voi toki

”Tyhmä ihmettelee vasta nähtyään kaksipäisen vasikan.”

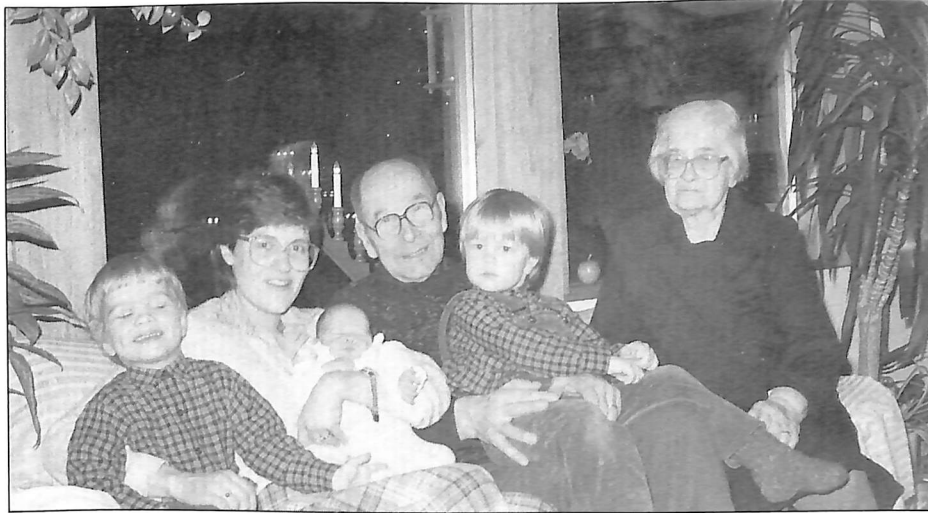
Elämäni tunteja

Nyt olen jo 32-vuotias tarvasjokelainen ja hyvin meitä on täällä pidetty. Hautapaikankin olemme jo täältä varanneet ja parhaillaan meille tuodaan kotiin ruoka kolmena päivänä viikossa. Nyt kun 80 vuotta elämässäni täyttyivät, ajatukset palaavat usein menneeseen elämään ja muistoihin sieltä. Matka Vakka-Suomesta Satakunnan ja Hämeen kautta Tarvasjoelle on ollut Taivaallisen Isän johdatusta.

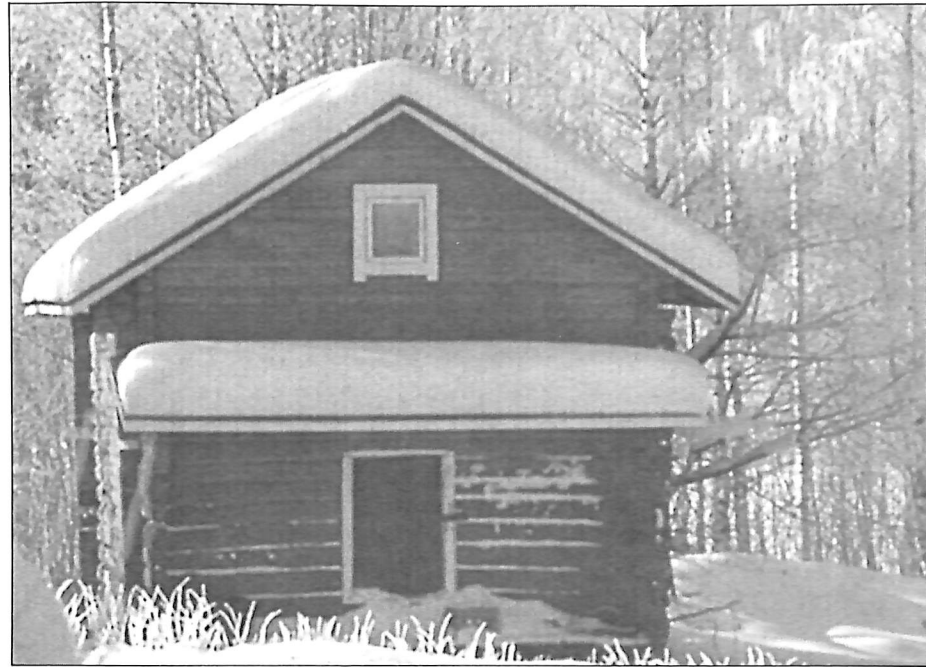
Olen syntynyt Kalannissa, jolla ennen oli nimi Uusikirkko Tl. Minulla oli kolme sisarta ja kaksi veljeä. Äitini kuoli minun ollessani vuoden vanha. Isäni oli alkoholin madaltama, joka jätti lapsensa oman onnen varaan. Olin 22-vuotias, kun näin isäni ensimmäisen ja viimeisen kerran. En saanut tietää edes hänen kuolemastaan ja hautaamisestaan. Halki Kalannin pitäjän virtaa Sirppujoki ja siihen hukui toinen veljistäni jo lapsena.

Kummeistani en ole koskaan tiennyt, mutta minulla on oikeus ajatella, että he äitini kanssa yhtyivät esirukoukseen puolestani. Taivaan Isä siunasi hoitotädikseni henkilön, joka opetti minulle Isä meidän-rukouksen ja ohjasi lukemaan katekismuksen kannesta kanteen: nyt voin todeta, että ulkoa opitussa sanassa asui siunaus. Kun sitten rippikouluikäisenä olin lähdössä pois hoitotätini tyköä, hän varoitteli: "Älä vain Jeesusta hylkää". Vasta myöhemmällä iällä olen tajunnut, kuinka uskollinen esirukoukseen hän oli, joka rukous myös on tuottanut parhaimman päämäärän. Siihen aikaan minun sydämeni kuitenkin paloi maailmaan, niin että konfirmationjuhlan pyhän lupauksen hetkellä suunnitellusti olin hiljaa. Vasta monen vuoden kuluttua pääsi Jumala minua sen ulkoa opitun sanan kautta puhuttelevaan.

Usein palatessani tämän maailman iloista tunsin tarvetta laittaa kädet ristiin. Silloin muistui mieleeni Jeesuksen sanat samarialaiselle naiselle: "Jumala on henki, ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla hengessä ja totuudessa." Tajuin silloin parannuksen teon mahdollisuuden ja aloin pyytää: opeta minua rukoilemaan hengessä ja totuudessa. Hyvin pian sain, niin kuin nykyään sanotaan, rukousvastauksen. Sen ymmärsin siinä kohdassa Isä meidän-rukousta, jossa sanotaan: "niin kuin mekin annamme anteeksi niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet." Tästä sana alkoi elää. Tämä oli arin kohta sen ajan elämässäni, koska täysin kodittoman lapsuuteni ja varhaisimman nuoruuteni vaiheet olivat kovat ja hyvin monikoukeroiset. Valalle siinä jouduin ja pääsin. Hän auttoi ja armahti ja teki rakkaaksi vielä muutkin rukouksen kohdat. Antoi Jumala vielä ajallaan ajallisen kodinkin, kun opin sitä häneltä pyytämään. Pyyntöni myös oli, ettei sydämeni kiintyi si-

Kosti ja Esta lastenlapsien ympäröimänä.

Vanha aitta Nissilän talvisessa puistossa. Valok. Narkus Hemilä

näihin ajallisiin.

Synnyinseutuni voimakas herätysliike oli rukoilevaisuus. Olin aina haa-veillut omasta kodista ja itsenäisestä maanviljelijän ammatista. Pienistä palkkatuloistani olin säästänyt hevosen hinnan. Nyt kuitenkin rupesi mieleni tekemään Eurajoen kristilliseen kansanopistoon. Päätös oli vaikea tehdä, sillä talvikauden opiskeluun hupenisivat säästöni. Ratkaisun kanssa kamppaillessani kuulin opiston silloisen johtajan saarnaavan aiheesta: "Etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja Hänen vanhurskautta, niin annetaan teille sen ohessa kaikki tämäkin." Ajattelin, että opistotalvi merkitisi minulle Jumalan valtakunnan etsimistä ja kaikki ajallinenkin tulisi sen ohessa. Niin päätin mennä opistoon.

Keväällä 1935, kun opistotalvi oli päättymässä, oli Eurassa pieni maatala myytävänä. Opiston johtaja ja opettajat tarjoutuivat minulle takajiksi ja ostin velaksi tilan. Näin minä sain oman kodin, takajien edes tietämättä mihin minulta oli mennyt hevosen hinta. Olin silloin 25 vuoden ikäinen ja elettiin sotaa edeltäviä vuo-

sia. Myöhemmin vuokrasin Tyrvältä suuren tilan, jossa oli hyvä karja. Sinä aikana avioidun Estan kanssa, joka on syntynyt Lappi Tl:stä. Tyrvään jälkeen ostimme tilan Somerolta ja sieltä tulimme tänne Killalan Nissilään.

Olen Isä meidän-rukouksesta oppinut, että se on yhteenvedo kaikesta Jeesuksen opetuksesta. Siihen mahtuu koko Raamattu ja se vie meidät keskelle elämää. Isä ja lähimmäiset ovat Jeesukselle kaikki kaikessa, kun hän sanoo: "Isä meidän, joka olet taivaissa." Isä on kaiken mahdollisen epäilyn ja kaiken näkyväsien yläpuolella. Herran nimi on vahva linna. Siksi "Pyhitetty olkoon Sinun nimesi;" meidän kirkossamme, meidän sydämissämme ja kaikessa elämässämme. "Tulkoon sinun valtakuntasi" sisäisesti meihin, niin kuin kaikkiin maailman aariin. "Tapahtukoon Sinun tahtosi", Jumalan aina hyvä ja meidän parastamme tarkoittava armollinen tahto, "niin kuin se taivaasakin tapahtuu", kuten ennen sanottiin. Näin rukouksen alkuosa: Sinun nimesi, Sinun valtakuntasi, Sinun tahtosi.

Nyt alkaa meidän osamme: meidän

leipämme, meidän syntimme, meidän kiusauksemme, meidän vapautuksemme kaikesta pahasta. Jokapäiväisiin tarpeisiin nähden meillä on syytä kiittää kaiken runsaudesta, mutta meidän on muistettava, että maailman leipä on yhteinen. Me tiedämme, että maailmassa on paljon kodittomia, paljon pakolaisia, paljon nälkää näkeviä, jopa nälkää kuolevia. Kaiken tämän lisäksi on niin paljon väkivaltaa. Kaikki he tarvitsevat apuamme ja esirukoustamme. Tässä yhteydessä me pyydämme myös tärkeintä: Anna meille elämän leipä Jeesus Kristus ja Pyhä Henkesi. Anna meidän elää Sinun sanastasi ja sakramenteistasi.

Viidennessä rukouksessa me pyydämme anteeksi syntejämme luvaten ja vakuuttaen esikuvallisesti antavamme anteeksi toistemme rikkomukset. Kun me näin sydämeistämme pyydämme, olemme päässeet niin siunattuun tilaan, ettei niitä lähimmäistemme rikkomuksia missään kuulu eikä näy. Vielä me pyydämme synnin hätää ja elävää uskoa Jeesukseen. Ilman synnin hätää ei armo kelpaa, emmekä arvosta anteeksiantamusta.

Kuudes ja seitsemäs rukous ovat lyhyitä ja asialtaan yhteisiä. Niissä mm. pyydämme olla näkemättä vikoja toisissamme huomaamatta omia. Lapsuuteni opettaja luki joka aamurukouksessa silloisesta virsikirjasta puhuttelevat sanat: "Tark olin karkas huomaamaan vikoja veljessäni, mutta aivan hidas muistamaan omia virheitäni." Tärkeä on rukous, että meidät vapautettaisiin kaikesta pahasta, joka erottaa meidät sinusta Isä ja lähimmäistämme. Pahasta, joka saattaa meidät unohtamaan Vapahtajamme ja estää sanasi avautumisen elämämme valoksi. Pahasta, joka estää, ettei meidän koko elämämme, työme, ajatuksemme, puheemme ja käytöksemme ole Sinun tahtosi mukaiset.

Elämäni rukous on ollut Isä meidän-rukous. Siinä pyydän: Auta Jumala meitä antamaan Sinulle itsemme, ruumiimme ja sielumme, kotimme ja lapsemme ja heidän perheensä tuleviin polviin, kaikki uskovat ystäväme ja sukulaisemme, kaikki lähimmäisemme, Sinun valtakuntasi lähetytyön, kaiken Sinun valtakuntasi hyväksi tehtävän työn ja työntekijät kaikkialla maailmassa. "Sinun pyhät enkelisi olkoot meidän kanssamme ja sinun Pyhä Henkesi valaskoon ja hallitkoon meitä", niin että me Sinua ylikäiken rakastaisimme, rakastaisimme toinen toistamme ja ymmärtäisimme ja armahtaisimme toisiamme. Hyväksyisimme itsemme ja lähimmäisemme ja antaisimme kaikki anteeksi.

Jeesus päättää opettamansa rukouksen ylistykseen ja vetoavan kolkutuksen sanoihin: "Sillä Sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti."

Kosti Hemmilä.

"Susimaista".

Menneinä aikoina oli tapana rakentaa niin varsinaiseen perhepiiriin kuuluvat kuin muutkin tarvittavat rakennukset neliömäiseen ryhmään. Tällöin sisäalueelle jäi umpinainen, suojattu pihapiiri, jonne johti suljettavat portit.

Tämä tapa mahdollisti suojautumisen petoeläimiltä sekä mahdolliselta vainolaisen yllätyshyökkäykseltäkin. Tällaisia umpi- ja suojapiirejä oli Tarvasjoella vielä 1920-luvulla.

Kokonaansuojatusta umpi- ja suojapiirijärjestelmästä luovuttiin vähitellen siten että asuin- ja karjarakennusten ulkoviin asennettiin ns. susiovet. Nämä olivat kaksiosaiset ja voitiin niin ollen avata erikseen. Oven alaosaan ollessa suljettuna eivät esim. sudet päässeet sisäpuolelle eivätkä lapset vaaralli-

seen ulkotilaan. Samalla saatiin kuitenkin sisätilaan valoa ja ilmanvaihtokin järjestyi.

Tällaisia susiovia oli mm. Isotalon pihattorakennuksessa sekä äitini syntymäkodin Karinaisten Yli-Simolan asuinrakennuksessa.

Rinnan tässä esitettyä varauksellista susilta suojaavaa toimintaa oli myös puolustuksellista toimintaa.

Suden tapettua karjaa pyrittiin sitä seuraavana sen saapuessa haaskalle – ampumaan. Tämä oli suoranainen velvollisuus., – pidettiinhan sutta vaarallisena eläimenä, josta maksettiin myös tapporahaa.

Susia pyydystettiin paitsi haaskoilta ampumalla myös raudoilla ja loukuilla sekä ennenkaikkea susihautoilla. Nämä olivat pystyseinäisiä, tarpeeksi syviä maakaivantoja, joista susi ei sinne pudottuaan päässyt ylös ja joutui siten ammutuksi.

Kaivanto oli tapana peittää kevyesti risuilla. Toisinaan pystytettiin kaivannon keskelle, maanpinnan yläpuolelle ulottuva pylväs, johon naulattiin laatikko ja siinä esim. määkivä karitsa. Ääntelyllään karitsa mitä ilmeisemmin lisäsi suden saalistamiskiihtoa ja sai sen ryntäämään sitä kohti pudoten kuitenkin kaivantoon. Näitä kaivantoja oli joka kylässä ja kyläkunnan tuli pitää ne kunnossa, sillä susia oli.

Olen tavannut henkilöitä, jotka kertoivat paikkakunnallamme kuulun susien ulvontaa. Susia piti siis pyydystää, koska ne olivat vaarallisia ennen muuta lapsille, mutta aiheuttivat tuhoa myös kotieläinten keskuudessa.

Tämä viimeksi mainittu seikka lieinee osasyynä siihen, että Marttilan piirin nimismies Edvard Sjöman vielä vuosisadan vaihteen tienoilla järjesti

yleisen susijahdin – kuitenkin ilman tulosta.

Sudet ovat aikoinaan aiheuttaneet useita hyvin järkyttäviäkin kohtaloita. Eräs niistä – jo lapsena kuulemani – on iskeytynyt pysyvästi mieleeni. Se kertoo miehestä, joka kulkiessaan oli joutunut susien hyökkäyksen kohteeksi, mutta selviytynyt niistä puukkoaan käyttämällä. Toisella kerralla samainen mies jouduttuaan yksinäisen suden yllättämäksi turvautui jälleen puukkoonsa, jonka hän edellisen taistelun jäljiltä oli verisenä (puhdistamatta) työntänyt tuppeen. Kovassa pakkasessa jäädyttyään puukko ei irronnutkaan tupesta ja mies menehtyi tuolle paikalle – jolle on annettu asiaan viittaava nimikin – suden raatelemana.

Tarvasjoella syyskuussa 1984
Erkki Isotalo

Heinjoelta Tarvasjoelle.

Aino Sarvi muistelee.

Oli vuosisatamme alun keisarinaika Suomen suuriruhtinaskunnassa. Isänmaallista innostusta olisi ollut, uskonnollista herätystä oli havaittavissa, taloudellista kehitystä ja eteenpäin menoa riitti, mutta Suomi aiottiin venäläistyttää kokonaan keisarin toimesta. Suomen oman perustuslain noudattamisesta Venäjän taholta ei välitetty, vaan korkeisiin virkoihin määrättiin venäläisiä, vaikka suomalaiset olisivat itsekin pystyneet asiansa hoitamaan. Oli monenlaista ristiriitaa Suomen ja Venäjän välillä. Historia kertoo tästä ajasta sortovuosien nimellä. Poliittisen elämän keskeiset henkilöt olivat Helsingissä ja innokkaimmilla oli huikea haave, että Suomi kerran olisi itsenäinen. Siihen oli kuitenkin vielä pitkä matka. Verotus oli raskasta ja jäivät kootut verorahat edes suomalaisten omaksi hyväksi? Tätä uskallettiin epäillä.

Suomen talonpojat eli maanviljelyväestö sai senaikaisissa oloissa sentään harjoittaa ammattiaan joksikin rauhasa. Vain harvoin kantautui tietoja poliittisista päätöksistä, tehtiin ne sitten Helsingissä tai Pietarissa. Tiedonkulku oli hidasta, sanomalehtiä ilmestyi vain muutamia ja maaseudulle niitä tuli vain harvalle tilaajalle. Oman elinympäristön asiat kunta- ja kyläyhteisössä kiinnostivat ja toiminta olikin vilkasta paikallisväestön keskuudessa.

Näin oli luultavasti koko Suomen maaseudun alueella, kuten oli Karjalassakin, jossa Viipurin läänin Heinjoen kunnan Kopralan kylässä Taposten suku viljeli vanhaa sukutilaansa Äyräpääjärven rannalla. Tila oli periytnyt isältä pojalle ties kuinka monen sukupolven ajan. Tällaisissa ulkonaisissa oloissa Maria ja Juhana Taposen taloon odotettiin vauvaa, arvatavasti poikaa, koska tyttöjä oli jo neljä, vanhin lähes aikuinen.

Vaan tyttö oli tämä viideskin lapsi, marraskuun 14 pvä 1904 syntynyt ja viimeiseksi jäänyt Taposen lapsista. Tyttö sai kasteessa nimen Aina, mutta on myöhemmin käyttänyt nuorempaa muunnosta: Aino.

Ehkä isälle oli pieni pettymys, että tämäkin oli tyttö, kun poika isän apulaiseksi ja myöhemmin maatilain jatkajaksi olisi ollut niin tarpeellinen. Tämä mielipaha meni hetkessä ohi, sillä kukapa ei kiintyisi omiin lapsiinsa, jotka kaikki viisi olivat terveitä, vilkkaita, vaaleita, kauniita ja opinhaluisia. Aino nuorimpana sai ehkä hiukan enemmän huomiota, huolenpitoa ja hellyyttäkin osakseen. Hän säästy myös nuorempien kaitsemiselta, kun itse oli nuorin.

Tästä ajasta kertoo huvittava tapaus tytön ollessa 3–4 vuoden vaiheilla: Äiti oli pessyt nuorimpansa saunassa, josta siskot kantoivat hänet sisälle ja pukivat. Näin oli tehty vauvasta asti. Nyt äiti puhui Ainolle, että sinä oletkin jo niin iso tyttö, että siskot eivät enää luvanneet kantaa sinua, vaan käskivät itse kävellä saunasta tupaun. ”Minä juoksen sanomaan niille”, oli Aino sanonut ja juoksi alastomana kesäisen saunapolkunsaa ja huusi ovelta: ”Miksei minnuu tulla hakemaan?” ”Johan sinä tuli”, sanoivat siskot. ”Enkä tullut, miut pittää hakkee”, sanoi tyttö ja juoksi saunaan takaisin.

Oppi Aino saunapolkunsaa ja vartuessaan paljon muutakin. Koti oli ajan tavan mukaan kaikessa omavaraisesti elävä maalaistalo, jonka töihin ja touhuihin Taposen tyttökin opetettiin jo varhain.

Äiti ja isä tahtoivat ohjata tyttärensä myös sanankuulon ja evankeliumin tuntemiseen. Kylässä oli kauan toiminut Evankeliumiyhdistys, joka perusti nuorisoa varten Kopralan Evankelisen Nuorisoliiton. Aikaisemmin oli

kokoonnuttu taloissa, vaan Kopralan rukoushuoneen valmistuttua tästä tuli kyläläisten yhteinen kokoontumispaikka ja paljon pidetty talo. Vastuukantajana ja vakituksena puhujana toimi isän veli, Antti Taponen, samasta kylästä. Muitakin puhujia löytyi Koprasta.

Käynnit rukoushuoneella tulivat tuksi ja tavaksi Ainollekin jo pikkutyttönä. Myös kotona laulettiin Siionin Kanteleen lauluja ja virsiäkin.

Heinjoen kirkkoon olikin lähes 20 kilometrin matka. Siellä käytiin vain ”peräkirkossa”, tarkoittaen ehtoollisella käyntejä ja lapset pääsivät vain joulukirkkoon hevosella.

Rukoushuoneen suurimpiin juhliin tulivat Heinjoen papitkin puhumaan, muulloin tultiin toimeen oman kylän puhujien voimin. Yhteislaulut kaikuvat voimalla, onhan laulunlahja karjalaisten vahvimpia taitoja.

Ainon tullessa kouluikään, oli vanhin sisko jo valmistunut opettajaksi ja lähti ensimmäiseen toimipaikkaansa Nirkkolan koululle Valkjärvelle. Hän tahtoi pikkusiskon mukaansa ja yhdessä toisten oppilaitten kanssa opetti hänet lukemaan, laskemaan ja koulun tavoille. Näin tuli Ainon käytyä koulun alkuvaihtumukset, josta oli hyvä jatkaa kotikylän kansakoulussa. Siellä hän kävi hyvällä menestyksellä ajan vaatimat neljä luokkaa ja lähtemättömästi on jäänyt mieleen luokan seinällä komeillut keisarin kuva.

Päästötodistuksen saaminen koulusta ajoittui kevääseen 1917, jolloin oli veljessota eli kapina. Koulu oli lakkautettu jo aikaisemmin keväällä, kun valkoisten puolue oli ottanut sen esikuntapaikakseen. Opettaja tuli tuomaan päästötodistusta kotiin ja löysi Ainon ojia perkaamasta, joka yleisesti oli lasten työtä kevätkylvöjen jälkeen. Todistus oli erittäin hyvä ja on säilynyt nykypäivään asti. Opettaja suosittelee jatkamista oppikoulussa, mutta Aino ei halunnut. Yksi siskoista oli ollut Viipurissa koulussa ja sinne muutto tuntui jo ajatuksena vaikealta. Sieltä ei edes joka sunnuntaiksi pääsisi kotiin. Oli vielä tuo rauhatonmuuden aika, jossa jokainen tuntui olevan peloissaan. Viipuriin lähtö ei houkutellut.

Viipurin taistelussa kaatui 14-vuotias serkku, joka isänmaallismielisenä ja innostuneena oli toisten lyseolaitten kanssa vapaaehtoisesti osallistunut sotaan.

Kopralan kylästä ei löytynyt yhtään punaisten puolelle kuulunutta ja koko kylä säästy rähinöiltä.

Loppuvuosi kului rauhanomaisesti. Maaseudulla ei paljoa tiedetty itsenäisyshankkeista, Venäjän vallankumouksesta, eikä myöskään siitä mistä keksittiin joulukuun 6 päivä, joka julistettiin itsenäisyyspäiväksi. Valtakunnan raja Venäjälle sulkeutui kokonaan. Pietarin matkat ja monenlainen kaupankäynti siellä päättyi ja useat kannakselaiset olivat ymmällä, että miten nyt eletään eteenpäin, kun pitkäaikainen ammatinharjoitus näin äkkiä loppui. Toisilta kerrotaan jääneen säästöjäkin Pietarin pankkiin ikuisiksi ajoiksi.

Suomen itsenäisyys oli vielä jokseenkin uusi asia, kun Aino kävi rippikoulun. Ihan piti jäädä asumaan kirkonkylään tuttuun taloon siksi ajaksi. Itse koulu oli kuin täydennystä äidin ja isän antamille elämänohjeille. Kristinoppi, raamattu ja virsikirja tulivat tutummiksi ja rakkaammiksi.

Rippikoulun jälkeen oli turvallista jatkaa seurakuntayhteyttä Nuorisoliiton toiminnassa kotikylässä. Pyhäkoulun opettajaksikin Aino valittiin jo nuorena saaden oppia tätä varten järjestetyiltä kursseilta.

Kotona oli tartuttava arkisiin töihin entistä enemmän iän, voimien ja tai-

tojen kasvaessa. Äiti oli opettamassa ja siskoistakin joku aina kotitöissä, toisten ollessa välillä poissakin.

Ainolla oli myös urheilullisia harrastuksia. Hän oli hyvä hiihtäjä. Kilpailuissakin tuli käytyä.

Erikoisesti on mieleen jäänyt seurojen väliset hiihtokilpailut Vuoksen jäällä Antreassa, jonne joukolla tehty junamatka oli elämys sinänsä. Tulokset eivät kuitenkaan täällä, eikä muisakaan kilpailuissa ylittäneet kärkitiloille, ja näin kilpailut jäivät, vaikka harrastusta vielä riittikin kotitarpeiksi.

Kotona oli myös ravihevosiä. Näidenkin ajajana Aino kävi harjoituksissa ja raviradallakin.

18-vuotiaana hänelle annettiin tilaisuus käydä Kanneljärven kansanopiston talven yli kestänyt kurssi. Täältä saatu opetus antoi evankelisen vakauksen koko elämän evääksi. Siellä sai myös käytännön oppia talous- ja käsitöihin.

Samoihin aikoihin isä, Juhana Taponen, alkoi sairastella pitkään, riuduttavasti ja lopullisesti, vaikka mies oli parhaassa iässään. Kauan hän jaksoi olla neuvomassa ja johtamassa vieraita, apulaisiksi otettuja miehiä, mutta siitä huolimatta talossa alkoi herpaantua isännän ote ja johtava käsi.

Isännän paikalle ja talon hoitoon löytyi apu Ainon aviopuolisosta. Hän oli samasta kylästä oleva maanviljelijän poika Toivo Sarvi, joka Taposen talonhoidosta aloitti siitä, mihin apensa lopetti. Ensin vävynä ja perikunnan tilan hoidossa, myöhemmin, kun talon vanhimmat tyttaret jo olivat löytäneet omat olinpaikkansa, jäi emännöisyys ja isännöisyys Ainolle ja Toivolle. Äiti, Maria Taponen, sai jatkaa emännöityään Ainon kanssa yhdessä.

Tästä eteenpäin oli kehityksen nousun ja vaurauden aikaa maanviljelijäläkin. Kopralan multavat pellot antoivat hyviä satoja, jotka karjan kautta jalostettuina lisäsivät tuottoa, antaen näin aherruksista palkan.

Tätä hyvinvoinnin aikaa kesti toistakymmentä vuotta.

Itäisen rajan läheisyys piti Karjalan kansaa jatkuvasti varuillaan ja yksimielisesti puolustusvalmiudessa. Suojeluskuntajärjestö antoi rauhan aikana henkisen ja ruumiillisen kuntoisuuden, sotilaallista koulutusta, liikuntakasvatusta ja valistustoimintaa. Toivo-isäntä kävi harjoituksissa säännöllisesti. Aino puolestaan kuului muonituslottiin.

Myös Marttajärjestö sai hänestä uskollisen kannattajan. Varsinkin retket ovat jääneet mieleen. Kerran käytiin katsomassa Viipurin ja Imatran nähtävyyksiä. Oli myös ruuanlaitto- ja muun taloustyön opetuskursseja, joihin tuli neuvojat muualta.

Talossa oli jo uuttakin sukupolvea kasvamassa. Oli pirteä Aini-tyttö ja muutaman vuoden nuorempi touhuakas Teuvo, tulevaisuuden talonjatkaja, kuten silloin näytti.

Karjalaisten tulevaisuudentoiveet eivät kuitenkaan saaneet toteutua. Jo 1938 alettiin puhua sodan uhasta, toivoen kuitenkin, ettei sitä koskaan tulisi. Yritettiin elää arkea kuten ennenkin, vaan siihen tuli muutoksia aina vaan enemmän ja enemmän, mitä pitemmälle vuosi 1939 kului. Linnointustyöt toivat sotilaita joka taloon. Oman kylän miehet olivat jo joutuneet lähtemään, Toivo heidän joukossa. Vain vanhukset, naiset ja lapset jäivät kotitöihin. Sotilaat autoivat sadonkorjuussa ja syyskynnoissä.

Monenlaiset 50-vuotismuistot ovat kertoneet tästä ajasta kuluneen talven aikana.

Sodan alettua oli Heinjoki lähes ensimmäisten evakuoitavien joukossa. Olihan rajalle vain muutaman kymmenen kilometrin matka. Tätä oli pelätty, vaan ei toivottu. Jättää kaikki ja lähteä kohti tuntamatonta läntistä Suomea. Olisiko turvaa sielläkään?

Loputtomalta tuntuva junamatka

päättyi vihdoon Perniöön. Oli väsymystä, katkeruutta, nöyryytystä ja vähän jo nälkääkin. Huoli rintamalla olevasta Toivosta jatkuvasti mielessä.

Perniön yhteiskoululta löytyi joukkomajoituspaikka tuttuun kyläläisten joukossa. Täällä ensimmäiseksi jaetut voileivät olivat kuin herkkuateria, joka vielä on muistissa. Kotieivät olivat matkalla loppuneet.

Tästä eteenpäin yhteismajoituksessa oli tilanteeseen nähden tyydyttävät oltavat. Ruokaa, puhtautta ja lämmintä riitti kovasta pakkasesta huolimatta. Kaikille yritettiin järjestää tekemistä. Radion uutislähetykset ja kaikki tiedot rintamalta olivat odotettuja. Saatiin kirjeysteys Toivoisääkin.

Perniön vanha kirkkokuori sai sunnuntaisin uusista tulijoista uskollisia kävijöitä. Lähes kaikki muu oli vierasta, mutta jumalanpalvelukset ja sanan julistus oli tuttua.....”älä anna Suomen hävitä kansakuntien joukosta”.....oli sydäimestä lähtenyt yhteinen rukous. Myös isänmaan virret, joita seurakunnan eri tilaisuuksissa veisattiin, puhuttelevat omalla tavallaan hermostuneita kuulioloita.

Sota loppui maaliskuussa sydäntä särkevään rauhaan. Karjala oli menetetetty. Kotiin ei enää päästäisi.

Tuli kevät sentään siitäkin talvesta ja jotenkin herätti elämänhalua menetyksistä huolimatta.

Eteenpäin oli pakko elää.

Tuli sentään puoliso ja isä terveenä takaisin. Kaikilla ei ollut edes tätä iloa, sillä kaatuneita oli paljon heinjoilaistenkin joukosta.

Isän tultua järjestyi asuntokin ja päästiin enemmän omiin oloihin. Löytyi isälle työpaikka ja vieläpä Ainillekin. Hän oli jo 15-vuotias. 11-vuotias Teuvo pääsi jatkamaan keskenjäänyttä kouluaan syksyllä 1940. Työt lisääntyivät Aino-äidillekin tammiukuussa 1941 syntyneen Asko-pojan myötä.

Näihin aikoihin alettiin puhua, että valtio hankkisi uudet maatilat korvaukseksi menetettyjen tilalle. Tämän puheen mukaan Heinjoen väestö tulisi sijoitettua Nummelle Uudellemaalle. Sinne olikin jo muuttanut entisiä kotikylän perheitä kuin ennakolta seutuun tutustuakseen.

Joku toinen rohkeni ennustaa seläistakin, että Karjala vallataan sodalla takaisin ja päästäisiin palaamaan kotiin.

Ketä tässä nyt osasi uskoa? Uutta sotaa ei ainakaan odotettu. Ei Perniössä olo kodilta tuntunut. Tuo paikakuntalaisten puhetapakin, sanoja vahvasti lyhentävä murre oli niin outoa, ei sitä parhaalla tahdollakaan joka kerta ymmärtänyt.

Koulun keittäjä oli kerran kysynyt: ”Ossasiskos toi poik lyärä kakluunin klapei”? Teuvoa tarkoittaen. Sen verran he ymmärsivät, että jostain tekemisestä on kysymys. Osasihan Teuvo polttopuita pienentää, kun asia ensin näyttämällä tuli ymmärretyksi.

Toukokuussa 1941 Sarven perhe muuttikin Nummelle. Runsaan kuu-kauden kuluttua alkoi uusi sota. ”Lähdetään kotiseutua valtaamaan”, sanoivat Toivo-isä ja muut karjalaiset lähtijät.

Tapahtumat etenivät nopeasti.

Heinjoki oli vallattu jo elokuun loppuun mennessä. Syyskuun 9 pvä kunnan viranomaiset lähtivät katsomaan paluumahdollisuuksia, vaikka sotatoimet eivät vielä kaukana olleetkaan. Näiden lähtijöiden joukossa oli 17-vuoden ikään ehtinyt Ainikin.

Palaattuaan he kertoivat, että hävitetyn Karjalan näkeminen oli hirveätä katseltavaa. Kotikylän taloista ei montaa ollut polttamatta. Kotona oli vain kivinavetan seinät ja perunakelari. Vaan koti ja koko kylä oli rakas hävitettynäkin. Sinne palattaisiin heti, kun lupa saataisiin.

Tuli se odotettu päivä viimein, jolloin päästiin lähtemään. Elettiin jo kevättalvea 1942. Ensimmäinen asun-

to saatiin naapurin saunasta, joka oli säästynyt. Oman pihan reunassa olevasta, suurikokoisesta perunakellarista, korjattiin tilapäinen olinpaikka, kunnes ehdittäisiin rakentaa uusi asuinrakennus.

Karjalle, jota nyt oli vähemmän, tehtiin katos säästyneiden kiviseinien nurkkaukseen.

Vaikkeuksia oli monenlaisia, mutta karjalaisella huumorilla ja paremman tulevaisuuden odotuksella jaksettiin eteenpäin.

Pellot oli kynnetty viimeksi syksyllä 1939. Kahteen vuoteen niille ei ollut tehty mitään. Kevään tultua ne kuitenkin saatiin edes välttävään kylvökuntoon.

Syksyllä saatu satokaan ei ollut paras mahdollinen, vaan olipa oman pellon kasvattama vilja ja tätä kautta myös karjan antimet. Päästiin eroon korttiannoksista, joilla oli eletty kolme vuotta. Järvestä saatiin kalaa kautta vuoden ja lintupaistiakin silloin tällöin.

Sama järvi antoi myös runsaan karjuruuan lisän rantakortteesta, jota heinien lailla niitettiin, kuivattiin ja koottiin talvivarastoon. Tämä oli sekä naisten, että miesten työtä samoin, kuin heinätyötkin.

Tätä kortetta keräsivät kaikki rantojen omistajat ja sitä oli tehty niin kauan, kuin näillä seuduilla oli asutustakin ollut.

Sota jatkui yhä, vaikka rintamalla välillä oli hiljaisempaa, niin, että sotilaiden vanhimpia ikäluokkia jo kotiutettiin. Näihin kuului Toivokin. Hän lähestyi 40-ikävuottaan.

Hän sai olla mukana uuden asuinrakennuksen valmistamisessa 1943 ja saman syksyn sadonkorjuussa. Pelloilta saatiin parempi sato kuin edellisellä syksynä.

Naisilla oli omat työnsä. Kahden vuoden poissaolo ja sodan hävitykset olivat muuttaneet entistä pihapiiriä, joka nyt tahdottiin saada edes entiseen kuntoon. Työtä oli kaikilla.

Aini hääri äitinsä apuna ja mummon jaksoi vielä monenlaista, vaikka ikääkin jo alkoi karttua. Asko-pojan katsominen oli enimmäkseen hänen huoliaan.

Rintamat olivat edenneet pitkälti yli entisen valtakunnan rajan. Puhuttiin suur-Suomen tekemisestä.

Kopralan jälleenrakentaminen ja uuden elämän aloittaminen siellä olisi onnistunut, jos sitä olisi saanut jatkaa.

Sotatilan kääntyminen suomalaisten perääntymiseksi kesäkuussa 1944 toi kannaksen väestölle uuden lähdön.

15-vuotias Teuvo oli lähdön hetkellä isän apuna kuin aikuinen mies. Huoli ja vastuu oli suuri nuoresta iästä huolimatta.

Lähtökahinassa tuli isällekin uusi määräys lähteä taas rintamalle. Annettiin sentään lupa viedä perheensä ensin turvaan.

Lähdettiin hevosella yhdessä naapurin kanssa. Kuljettiin Mikkeliin asti, välillä yöpyen ja leväten vain välttämättömän verran. Matkalla he saivat yleensä myönteisen kohtelun ja ymmärtämyksen osakseen.

Kaikkien kohdalla ei ollut samoin, vaan useat evakot saivat kohdata työkeyttä, halveksuntaa, jopa vihaakin.

Tästä kulkemisesta on erityisesti jäänyt mieleen yhden yön lepo Suommenniemellä, jossa heitä pidettiin kuin vierailulla olevia eräässä maalaistalossa. He saivat nukkua ihan sängyissä talon kammareissa ja aamun tullen levänneinä ja ravittuina jatkaa matkaa tuntematonta länttä kohti. Talosta lähdettäessä 3-vuotias Asko lauloi "Viipurin Vihtorin" vapaasti ja ujostelematta, kuin kiitokseksi hyvästä olosta.

Vasta Mikkelistä heille järjestyi junakyyti, joka monien hankaluuksien jälkeen päättyi Mellilän asemalle. Täältä lähiseutujen asuntojen omistajat kävivät valitsemassa tulijoita. Hei-

dät oli määrätty ottamaan pakolaisia koteihinsa.

He pääsivät Koskelle maalaistaloon, jossa oli ymmärtäväinen väki, isäntä itsekin sodasta palaavien joukossa myöhemmin syksyllä, samoin kuin Toivo Sarvikin.

Nyt tuntui elämä tyhjääkin mitättömämmältä. Vain muutama päivä sitten häärättiin vielä kotona ja taas ollaan kuin mieron tiellä. Turhaan oli rakennettu Kopralaan, turhaan raadettu väsymykseen asti.

Mitä eteenpäin?

Syyskuussa tehty rauha ei antanut enää toivoakaan paluusta. Tähän oli pakko alistua, olipa mielipaha ja ikävä kuinka suuri tahansa. Oli vain muistot ja niitä ei voinut mikään pakko katkaista.

"Armahin paikka oot alla taivahan kaaren sieltä vain löydän unteni satujen saaren.

Kopralan lietteillä tuhannet lintujen lajit

yhdessä ylisti pohjolan kaunista kesää.

Rikkainta riemua rintaasi sieltä jo hait

nähdessä näitten laulaen laativan pesää.

Et enää empinyt ääntäsi äänihin liittä

kauneimmasta kaikkein Korkeinta kiittää."

J Kurjen runosta:
Muistojen Heinjoki.

Aino Sarvi vuosipäiväkuvassa.

Pula-aika kiristi otettaan. Korttiannekset olivat pieniä. Korvikeaineisia jalkineita ja vaatteita sai ostoskorkeilla niukasti.

Päättyi sotien vuodet. Oli sentään rauha ja Suomen itsenäisyys jäljellä.

Toisiko uusivuosi 1945 valoisampaa elämää?

Vain karjalainen huumori arjen pikkuasioissa piti yllä tulevaisuuden toivoa.

Pitäisikö muuttaa Nummelle? Saataisiinko sieltä se korvausmaa, jota vähän oli lupailtu valtion taholta? Työtä löytyi vain tilapäisesti. Ainille ja Teuvollekin olisi jotain keksittävä, mutta mitä?

Oli turhauttavaa odotusta.

Eräänä keuhkatalven päivänä lähti Toivo-isä asioimaan Kosken keskustaan, jonne oli muutaman kilometrin matka. Siellä oli maantien reunassa vastaan Jaarisen Johannes, sukulaismies entisestä naapurikylästä Ristepälästä. Jo kaukaa hän oli tuntenut Toivon ja ennen tervehtimistään huikkasi: "Sinähän se viides oletkin." Toivo ihmetteli lähemmäksi ehdittyään, että mikä viides hän tässä on, kun tien reunaa yksinään kävelee?

Johannes selitti, että heitä on neljä entistä Heinjoen isäntää maatilaa ostoaikaisissa Tarvasjoelta, noin 25 km:n päästä täältä, joka tila kuitenkin neljän kesken oli liian iso ja kallis. Päätimme löytää viidennen osakkaan ja olen koko aamun muistellut kuka sellainen voisi olla. Sinä tulit vastaan kuin tilauksesta. Viiden kesken voitaisiin jo ostoa ajatella. Valtion lupaa korvausmaan saanti kestää vielä

kauan. Saisi nuoretkin töihin. Omalla maalla voisi taas karjaakin pitää. "Jos reippaasti toimitaan, niin voidaan päästä omalle pellolle kevätkylvölle", Johannes selitti ja saikin Toivon innostumaan.

Lumien alkaessa sulaa pelloilta, käytiin joukolla katsomassa Herrasmannia. Saviset pellot eivät olleet Kopralan multaisten rantojen vertaisia, vaan mistä sitä multapeltoa luonnais-Suomesta?

Suurella päärakennuksessa olisi huoneita joka perheelle ja kivenavetassa karjalle tilaa.

Leikkipuheella alkaneesta talokaupasta tuli tosi Sarvenkin perheen hyväksi.

Kauppakirjat tehtiin ja kaikki viisi perhettä muuttivat Herrasmannille ennen kevätkylvöä ja pääsivät aloittamaan siirtokarjalaisen uutta elämää lounais-Suomen mailla.

Samanaikaisesti korvausmaan anojat saivat odottaa luvattua maata vielä kaksi- tai myöhäisemmät kolmekin vuotta.

Vuoden verran viljeltiin Herrasmannia yhteisesti. Sitten pellot ja metsät jaettiin viiteen osaan. Arpa ratkaisi osien omistuksen. Sarven perhe löysi talonpaikaksi suojaisen metsäreunan, johon läntinen päivänpaiste tuo iltapäivän valon ja lämmön, sekä auringonlaskun viimeisetkin säteet. Paikka, jossa ei aikaisemmin ollut mitään asutusta, on noin kilometrin verran päätilasta.

Kaikki piti alkaa taas ihan alusta. Ensin väliaikaiset olinpaikat ihmisille ja karjalle. Vähitellen, vuosien myötä, päästiin siirtämään uusiin, vielä nytkin käytössä oleviin rakennuksiin. Aluksi oli outoa. Koko seutu oli vierasta. Tannekö sitä nyt loppuiäkseen? Arkiset työt ja huolet veivät kuitenkin Aino-emäntääkin päivästä toiseen. Perhe oli jo 7-henkinen. Herrasmannilla oli syntynyt Erkki-kuopus marraskuussa 1945.

Joskus oli ikävä järveäkin, vettä ja rantaa. Pienessä joessa oli savinen vesi. Kalatkin Turun torilla asti. Pyykivedestäkin pulaa toisinaan. Kaivo lähes tyhjä kuumimman ajan.

Taposen mummonkin jaksoi vielä hääriä. Nyt tosin jo heikentynein voimin. Erkki sylissä hän tutustui Herrasmannin lähiympäristöön. Syksyllä 1947 hän väysi aina vaan enemmän ja enemmän, nukkuen viimeisen kerran korkeaan ikään ehtineenä.

Lapsuudessa opittu sanankuuloon meno vei Aino-emännän täältäkin seurakunnallisiin tilaisuuksiin ja kirkkotielle. Hänen kaunis laulunäänensä tuli huomatuksi, eikä kestänyt kauaa, kun hänet valittiin pyhäkoulun opettajaksi täälläkin. Monet Yrjänkylän ja Kallelan lapset muistavat istuneensa hänen koulussaan Sarven uudessa tuvassa.

Diakonia- ja lähetystyö olivat myös hänen sydäntään lähellä olevia asioita.

Myöhemmin Aino kuului kirkkoneuvostoon 11-vuoden ajan.

Aika kului. Lapset kasvoivat. Aini ja Teuvo olivat löytäneet omat työnsä ja elintilansa vanhempien kodin ulkopuolelta. Isä-Toivolle tuli sairautta. Asko oli vasta 16-vuotias jatkaakseen talon miehen töitä. Teuvo jaksoi epäitsekkeästi oman, kaupungissa olevan työnsä ja perheensä ohella, huolehtia kotiasioistakin. Peltotyöt eivät olleet unohtuneet, eikä hän epäroinyt tarttua muihinkaan maatalouden vaatimiin töihin Askon vuoksi.

Ainikin kantoj kotihuolia omalta osaltaan.

Tämä oli raskasta aikaa Aino-emännälle ja heille kaikillekin. Asko sai koulutusta maatilaa jatkajana. Armeija vei vuoden verran. Isäkin sai toipua vielä tydyttävän kuntoon kotitöiden tekijäksi. Tultiin toimeen omalla vällä.

Näin kului muutama vuosi. Näihin aikoihin pojat Teuvo, Asko ja Erkki muuttivat nimensä Saanistoksi.

Samoihin aikoihin koneiden käyttö lisääntyi jopa naistenkin työn helpottajiksi. Asko toimitteli asiareissut autolla ja päästiin vähän vierailullekin pitempiin matkoihin.

Suurimman avun toi kuitenkin Askon emäntä, Terttu, joka 1964 taloon tultuaan alkoi hääriä nuoruuden reippaudella keittiössä, navetassa ja pelloillakin.

Ainolla oli hänen tultuaan enemmän aikaa itselleen ja omille harrastuksilleen.

Erkkikin aikuistui ja muutti pois.

Aino ja Toivo luopuivat tilasta Askon ja hänen perheensä hyväksi.

Vielä mummoa ja pappaa tarvittiin, ainakin lastenlasten kaitsijana ja muussakin, raskaammista töistä vähin erin luopuen. Nyt oli tilaisuus helpompaan ja vapaampaan oloon, kun vaan osaisi jättää huolet nuoremmille. Siinäkin oli oma opettelemisensa.

Lukeminen oli kauan ollut Ainolle mieleistä. Nyt siihenkin riitti aikaa. Siinä tuli luetuksi uudet ja vanhat kirjat, lahjaksi saadut, ostetut ja lainatutkin. Uskonnolliset julkaisut olivat aina olleet mielilukemista, vaan meni siinä muutakin, muiden muassa paksu teos lapsuuden aikaisesta keisarista.

Vanhustenkerho oli piristävä menopaikka muiden seurakunnallisten tilaisuuksien lisäksi.

Merkkipäivinä juhlittiin mummoa, niinkuin pappaaakin. Varsinkin täydet kymmenet ja viidet vuodet tuli huomioiduiksi, eikä niitä välivuosiakaan unohdettu. Lapsista kukaan ei ole Turkua ja Lietoa käumapana ja he kaikki käyvät usein katsomassa.

Toivon terveys oli heikentynyt jatkuvasti. Vuoden 1982 alkupuolella hän joutui sairaalahoitoon, lähtien kotoa samalla viimeisen kerran.

Maaliskuussa hän kuoli 78-vuotiaana.

Puolison ja pitkäaikaisen elämäntoverin menetyksen voi tietää vain se, joka on kokenut. Oli ikävää, tyhjyydentunnetta ja yksinäisyyttä, vaikka ei yksin tarvinnutkaan asua.

Aika tuo suruunkin lääkitystä. Myös pieni Sanna-tyttö oli mummon piristäjä. He olivat toisilleen tärkeitä.

Vähän myöhemmin tuli tilaisuus päästä tutustumaan vanhainkotiin. Ensin vain viikon verran, kuin maistiaisiksi, myöhemmin vähän enemmänkin.

Siellä oli toisia samanikäisiä, samoin tunteuksineen, samoin vaihtoehtineen ja toiveineen. Siellä oli hyvä olla. Sieltä tultua alkaa odottaa uutta mahdollisuutta päästä sinne.

Siskotkin ovat jo poissa. Viimeisenkin muutti sen rajan yli, josta ei enää tulla kertomaan tämän maallisen matkan vaivoja.

Aino oli sisaruksista viimeisenä syntynyt, nyt hän on viimeisenä elossa.

Hän oli myös nuorin Herrasmannille muuttaneista Heinjoen emännistä ja ainoa elossa oleva siitäkin joukosta.

Heitä kaikkia oli niin ikävä. Heidän kanssaan puhe meni kuin itsensä muistojen Heinjoelle. Siellä oli niin hyvä olla, kun itsekin oli nuori ja terve. Siellä oli kesäkin kesä, täällä usein vain kylmät tuulet. Siellä käikkin kukkui ihan toisin järvenrannan koivikossa. Täällä sitä harvoin kuulee.

45-vuotta on kulunut Tarvasjoella. Se on yli puolet elämästä. Siitä huolimatta ei lapsuuden kotiseutu, Heinjoen Koprala, ikinä unohdu.

Tämän kaipuun lisäksi Ainolla on vahva usko, että:

"Kohtaamme raikkaimpamme Herrasta nukkuneet, ystävät, kalleimpamme kanssamme kulkeneet. Me heidän seurassansa riemuiten laulamme pyhien kaikkein kanssa kiitosta Herralle."

SL.